

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

Bakalářská práce

Lucie Mornsteinová

VYJÁDŘENÍ ČESKÝCH PŘIVLASTŇOVACÍCH ZÁJMEN V
LITERÁRNÍCH PŘEKLADECH DO JAPONŠTINY

RENDITION OF CZECH POSSESSIVE PRONOUNS IN LITERARY
TRANSLATIONS INTO JAPANESE

Studijní program – Filologie

Obor: Japonská studia

Praha
2013

Vedoucí práce:
Mgr. et Mgr. Petra Kanasugi

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí mé práce Mgr. et Mgr. Petře Kanasugi za mnohé cenné připomínky a rady, které mi poskytla během psaní následující práce. Dále svým rodičům a přátelům za shovívavost, se kterou ke mně během jejího sepisování přistupovali.

Čestné prohlášení

Tímto prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Vyjádření českých přivlastňovacích zájmen v literárních překladech do japonštiny“ vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že tato práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne .....

.....

Lucie Mornsteinová

ABSTRAKT

Cílem předložené práce bylo ve shodě se zadáním představit jednotlivá překladatelská řešení českých přivlastňovacích zájmen v literárních překladech do japonštiny. V první části práce byla obecně srovnána slovnědruhová kategorie zájmen v češtině a japonštině. Ve druhé části byly prezentovány výsledky analýzy překladových textů do japonštiny, dílčí četnosti překladových řešení všech českých osobních přivlastňovacích zájmen ve všech osobách a obou číslech vyjádřené v procentech.

Překladovými texty, na kterých bylo předchozí zkoumáno, byly literární díla *Válka s Mloky* a *Žert*. V textech byly nejdříve vyhledány české věty obsahující přivlastňovací zájmeno a poté ekvivalentní věty v japonském překladu. Z knihy *Válka s Mloky* byla vybrána jedna stovka výskytů a z knihy *Žert* dvě stovky. Poté byly výskyty daných zájmen a jejich překladů vyhodnoceny.

Ve shodě s očekáváním se prokázalo, že japonština patří mezi jazyky, které vynechávají zájmena a to i v kontextech, kdy odkazují na mluvnickou osobu jako na vlastníka objektu (obecně). I přes to byla výsledná celková i dílčí četnost překladatelských řešení vyšší než v původním japonském textu, na kterém byly výsledky ověřeny. Tento výsledek je zde odůvodněn specifickým charakterem překladové japonštiny.

Klíčová slova: *čeština, japonština, osobní přivlastňovací zájmena*

ABSTRACT

The goal of the following thesis was to present respective renditions of the Czech possessive pronouns in the literary translations into Japanese as assigned. In the first part of this thesis is located a general introduction and comparison of word class of possessive pronouns in both languages. In the later part are located the results of the analyses of the literary translations into Japanese, respective frequencies of usage of individual translations for each grammatical person and both grammatical numbers of Czech possessive pronouns, all expressed in percentage.

For the purposes of this thesis books *War with the Newts* and *The Joke* were chosen. Prior to any analyses sentences containing possessive pronouns and its respective renditions were chosen in the Czech original and Japanese translated texts. This method was applied on one hundred sentences from the book *War with the Newts* and on two hundred sentences from the book *The Joke*. After this were the sentences analysed.

As expected Japanese proved to be one of the languages in which pronouns are omitted, even if they indicate the possessor of something (generally speaking). Even though, the general as well as individual rates of respective renditions were higher, than in the original Japanese texts on which the results were verified. This discrepancy is caused most probably by specific nature of Japanese language traditionally used in translations.

Key words: *Czech language, Japanese language, possessive pronouns*

Poznámky

V celém textu této práce je pro přepis japonštiny užíváno české transkripce. Japonská jména se uvádí podle českého úzu v pořadí křestní jméno, příjmení.

Všechny překladové citace anglických a japonských textů jsou dílem autorky této práce s výjimkou korpusových vět, které jsou uváděny v původním knižním znění.

Internetové zdroje budou v této práci citovány uvedením názvu portálu a data, kdy byly aktuální bez dalších specifikací.

Úvod	7
1. Teoretická část	9
1.1. <i>Slovně-druhov</i> é třídy v češtině a japonštině	9
1.1.1. Slovně-druhové třídy v češtině	9
1.1.2. Slovně-druhové třídy v japonštině	10
1.2. <i>Zájmena</i>	11
1.2.1. <i>Zájmena</i> obecně	12
1.2.2. <i>Zájmena</i> v češtině	12
1.2.3. <i>Zájmena</i> v japonštině	13
1.2.4. <i>Zájmena</i> ze syntaktického hlediska	14
1.2.5. Srovnání zájmenných tříd v češtině a japonštině	14
1.2.5.1. <i>Osobní zájmena</i>	15
1.2.5.2. <i>Osobní přivlastňovací zájmena</i>	17
1.2.5.3. <i>Ukazovací zájmena</i>	18
1.2.5.4. <i>Tázací zájmena</i>	20
1.2.5.5. <i>Neurčitá zájmena</i>	20
1.2.5.6. <i>Vztažná zájmena</i>	20
1.2.5.7. <i>Záporná zájmena</i>	21
1.2.6. Rozdíly mezi japonskými podstatnými jmény a zájmeny	21
2. Praktická část	22
2.1. <i>Metodologie</i>	22
2.2. <i>Výsledky analýzy překladových textů</i>	25
2.2.1. Celkově přeloženo	25
2.2.2. Přeloženo podle mluvnických osob	26
2.2.3. Podle životnosti „vlastníků“	29
2.2.4. Ekvivalentní vyjádření zájmen první osoby	30
2.2.5. Ekvivalentní vyjádření zájmen druhé osoby	33
2.2.6. Ekvivalentní vyjádření zájmen třetí osoby	34
2.2.7. Ekvivalentní vyjádření zvrátneho přivlastňovacího zájmena svůj	37
2.2.8. Četnost překladatelských řešení pro jednotlivé pády českých osobních přivlastňovacích zájmen	40
2.3. <i>Srovnání analýzy překladových textů s původním textem</i>	42
Závěr	45
Seznam užité literatury	49
Seznam zkratk	51
Seznam příloh	52

Úvod

Japonština a čeština jsou bezpochyby velmi vzdálenými jazyky. Zatímco čeština je flektivní jazyk, japonština je ve velké míře aglutinační. K zápisu češtiny se užívá latinka, zatímco k zápisu japonštiny čínských znaků a dvou hláskových abeced. Z historického hlediska nelze mezi těmito dvěma jazyky hovořit o jakýchkoli interakcích nebo ovlivňování. Je tedy vůbec možné jakkoli porovnávat tyto dva jazyky? Ano, je. I přes dílčí rozdíly totiž všechny jazyky světa disponují podobným souborem slovnědruhových tříd.

Tématem této práce je „Vyjádření českých přivlastňovacích zájmen v literárních překladech z češtiny do japonštiny“. V duchu jejího zadání se bude práce dělit na dvě části. První, teoretická část práce se bude věnovat srovnání slovnědruhové kategorie zájmen v češtině a japonštině včetně stručného úvodu k dělení slovních druhů v těchto jazycích. Na konci teoretické části se bude nacházet stručné porovnání slovnědruhové kategorie podstatných jmen a zájmen v japonštině.

Ve druhé, praktické části budou prezentovány výsledky analýzy korpusu, který je k této práci přiložen v příloze 2. Více o korpusu a způsobu jeho analýzy v kapitole 2.1. Metodologie. V této části budou dále představeny jednotlivé četnosti zastoupení překladatelských řešení pro všechna česká přivlastňovací zájmena v každé osobě a v obou číslech. Poté zde budou prezentována dílčí procentuální zastoupení přeložených českých osobních přivlastňovacích zájmen podle jejich mluvnických osob a životnosti. Dále, kolik procent českých osobních přivlastňovacích zájmen bylo přeloženo do japonštiny v závislosti na jejich pádech v češtině. V neposlední řadě zde bude porovnán výskyt ekvivalentních prostředků k českým přivlastňovacím zájmenům v japonských překladových textech oproti jejich zastoupení v japonském původním textu. V praktické části bude při prezentaci výsledků analýzy korpusu postupováno od obecných k dílčím zjištěním. Všechny hodnoty v této části budou vyjádřeny v procentech, pro absolutní číselné hodnoty viz přílohu 3.

Ve Světovém atlasu jazyků¹ je japonština označena jako jazyk, v němž se ze zdvořilostních důvodů vypouští zájmena. To, zda je tento výrok správný i v případě osobních přivlastňovacích zájmen, bude jednou z dílčích otázek, které si tato práce pokládá. Tato otázka bude zodpovězena v závěru práce.

---

¹ <http://wals.info>, 13.7.2013

V závěru práce budou zrekapitulovány výsledky analýzy korpusu, popsána a odůvodněna procentuálně nejčtenější překladatelská řešení jednotlivých českých přivlastňovacích zájmen ve všech rodech a obou číslech, a stejně tak i ostatní dílčí zjištění z praktické části. Dále bude zodpovězena otázka formulovaná výše, tedy zda jsou japonská zájmena vypouštěna i v kontextech, kdy mají ve větě (zejména ve vazbě s pádovou partikulí *no*) přivlastňovací funkci. Nakonec zde bude porovnán procentuální výskyt ekvivalentních výrazů k českým osobním přivlastňovacím zájmenům v překladových textech a v původním japonském textu a formulována krátká úvaha nad samotným charakterem překladové japonštiny a nad tím, zdali a jakým způsobem její charakter ovlivnil výsledky této práce.

V kapitolách zabývajících se českými zájmeny bylo nejčastěji čerpáno z knih *Mluvnice češtiny 2* a *Mluvnice současné češtiny*. V kapitolách zabývajících se japonskými zájmeny bylo nejčastěji čerpáno z knih *Nihongo bupó* a *Nihongo bupó keitairon*. Kompletní seznam použité literatury se nachází na konci práce a kompletní seznam zkratk je na str. 43.

Na konci práce je veden seznam použité literatury, po něm seznam zkratk, seznam příloh a přílohy samotné.

Teoretická část

1.1. Slovně-druhov^é třídy v češtině a japonštině

Srovnání zájmen v češtině a japonštině je bez obecnější znalosti slovnědruhov^{ých} tříd obtížné. Proto budou v této kapitole ve stručnosti představeny jak slovnědruhov^é třídy v obou jazycích, tak kritéria, podle kterých se slovní druhy v těchto jazycích vydělují.

1.1.1. Slovně-druhov^é třídy v češtině

Rozlišování slovních druhů v češtině vychází z dlouhé tradice začínající ve starověku². Ta klade důraz na určitá klasifikační kritéria, zatímco jiná zůstávají upozaděna, proto se může v jistých kontextech zdát naše třídění slovních druhů nedokonalé³. Slovní druhy se dělí v první řadě na základě jejich morfologie (tvarosloví) na ohebné a neohebné, podle toho, zda přibírají gramatické afixy (přípony), či nikoli (ERHART str. 108). Poté jsou aplikována obsahově-sémantická a syntakticko-funkční klasifikační kritéria. Například zájmena jsou v českém třídění nezákladním slovním druhem, spadajícím do kategorie druhů nastavbových. Slovní druhy, které se postupnou aplikací předchozího v české mluvnické tradici vydělují⁴, objektivně představují různé jazykové kvality; u každého z nich vystupuje do popředí jiný klasifikační rys. Z toho plyne, že potíže spojené s hledáním vhodných klasifikačních kritérií nespočívají v nedostatečnosti lingvistické teorie, ale v podstatě jazyka samého (MLUVNICE str. 15). Jinými slovy, slovní druhy nejsou v češtině a ani v jiných jazycích v žádném případě izolovanými a neprostupnými třídami slov.

V každém jazyce jsou ovšem při dělení slovních druhů upřednostňována jiná klasifikační kritéria - proto počet slovních druhů napříč jazyky kolísá. Současně lexém (slovo), které spadá do jednoho slovního druhu v jednom jazyce, do něj nutně nemusí spadat v druhém, jak bude názorně vysvětleno i na příkladu celé kategorie zájmen.

---

² Převzaté z antické, řecké a latinské gramatiky. (ERHART str. 109)

³ Např. číslovky se vydělují na základě sémantického kritéria kvantity, ale pokud jde o jejich morfologickou charakteristiku, bylo by možné celou řadu z nich zahrnout mezi jiné slovní druhy (*jednička, desetina* jsou v podstatě podstatná jména atd.) (ČERNÝ str. 103).

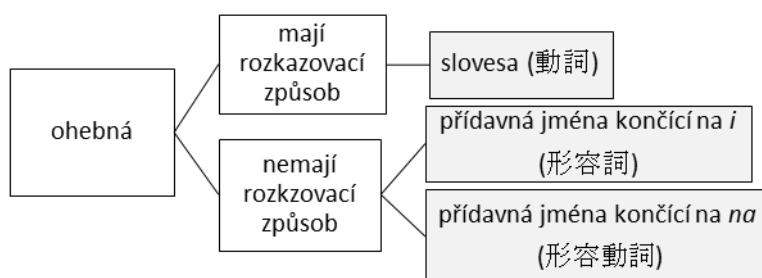
⁴ Podstatná jména, přídavná jména, zájmena, číslovky, slovesa, příslovce, předložky, spojky, částice, citoslovce. Přičemž podstatná jména, slovesa, přídavná jména a příslovce jsou tzv. základními slovními druhy. Ostatní, slovními druhy nastavbovými.

1.1.2. Slovně-druhové třídy v japonštině

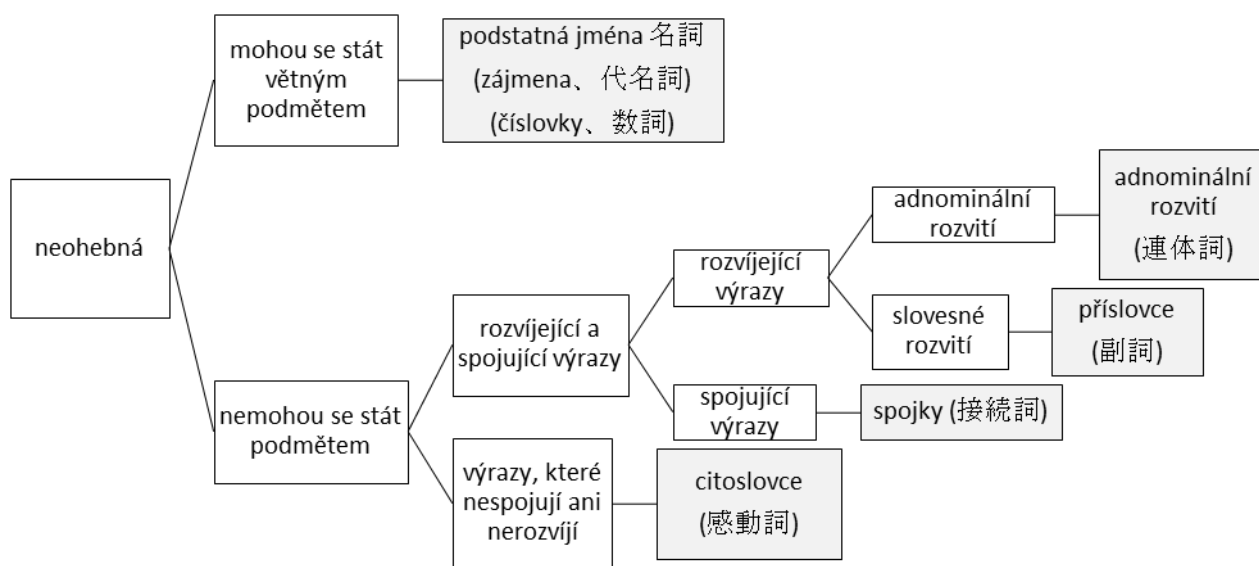
Slovnědruhové třídění slov v japonštině je stejně jako v češtině ve velké míře tradiční. Na rozdíl od češtiny v japonštině neexistuje jednotná obecně platná klasifikace slovních druhů, místo toho se klasifikace liší podle lingvistické školy. Pro potřeby této práce zde bude uvedeno členění slovních druhů podle japonské školní gramatiky. (V příloze č. 1 pak i klasifikace podle několika předních japonských lingvistických škol.)

V japonské školní gramatice a podle lingvisty Šinkičiho Hašimota jsou slovní druhy děleny postupným aplikováním následujících kritérií. Nejdříve jsou pomocí sémantického kritéria odlišena slova autosémantická (自立語) a synsémantická (付属語). Na obě tyto kategorie je pak aplikováno kritérium morfologické a jsou v nich rozlišena slova ohebná a neohebná a nakonec jsou aplikována kritéria syntaktická. Systém japonských slovních druhů tedy vypadá tak jak je vidět v tab. 1 a 2.

Autosémantika (自立語) se dále dělí na ohebná a neohebná, a dále na slova:

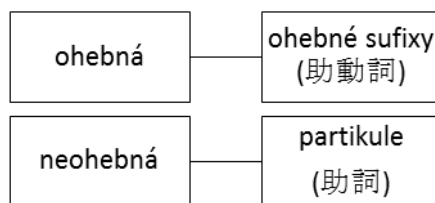

(T.1.)

(T.2.)

Synsémantika (付属語) se dělí na slova:

(T.3.)

Jak je patrné z tabulky číslo 2, zájmena se v japonské školní gramatice řadí spolu s číslovkami do slovnědruhové kategorie podstatných jmen mezi autosémantické výrazy.

Přestože jsou v gramatických popisech jazyků rozdíly, a hranice mezi některými jazykovými kategoriemi jsou v rámci jednotlivých jazyků často mlhavé, základní jednotky a kategorie jsou společné mnohým lingvistickým školám, ať je jejich terminologie jakkoli rozdílná. Některé jazyky sice vykazují znaky, které se u jiných nevyskytují, ale obecně řečeno vycházejí vždy z konečné množiny slovních druhů, které se vyskytují ve všech světových jazycích (CORPUS LINGUISTICS str. 4). Proto je možné nahlížet na slovnědruhovou kategorii zájmen v japonštině, jako na jednotnou kategorii i přes to, že se její klasifikace značně liší (viz příloha 1). Předchozím citátem může být odůvodněna i racionálnost obecného srovnávání kategorie zájmen v češtině a japonštině.

1.2. Zájmena

Jak bylo výše zmíněno, slovní druhy jsou rozlišovány na základě několika skupin kritérií. V našem kontextu jsou tradičně před obsahově-sémantickými upřednostňována tvaroslovná kritéria. Upřednostníme-li zde ale obsahově-sémantické kritérium, vynoří se na místě zájmen (a z části jiných slovních druhů) nová kategorie, kategorie deiktických výrazů. Deiktická slova (či výrazy) spojuje jejich pronominálnost, to je schopnost odkazovat na věci, osoby a jevy nepřímo „za-jmény“, „místo“ jmen. Deiktické výrazy jsou všechny výrazy, které na skutečnost odkazují nepřímo – pomocí deixe. To platí o zájmenech, zájmenných příslovcích a zájmenných číslovkách (MLUVNICE str. 81).

V rámci systému deiktických slov existují dva systémy odkazování, první z nich je místní a druhý dimenzionální, přičemž mluvnický horizont zpravidla vychází z pohledu/místa

mluvčího. Jazyky se liší podle toho, zda v tom či onom systému užívají dvou nebo třístupňového systému.

Jak je obecně známo, japonština v rámci systému místního odkazování užívá třístupňového systému, zatímco čeština dvoustupňového. Tento rozdíl je jedním z hlavních rozdílů mezi českými a japonskými deiktickými výrazy, který zde bude uveden. (Viz též kapitolu 1.2.5.3.)

1.2.1. Zájmena obecně

Jak už bylo zmíněno výše, zatímco v češtině jsou zájmena samostatným slovním druhem, který se řadí mezi slovní druhy nezákladní a nástavbové⁵, v japonštině jsou podle školní gramatiky zájmena řazena do slovnědruhovné kategorie podstatných jmen (名詞), tedy mezi autosémantika (základní slovní druhy).

Zájmena obecně, podobně jako samotné deiktické výrazy, slouží k tomu, aby lokalizovala předmět (obecně – živou bytost, věc, událost), ke kterému je jazykový projev vztažen v prostoru a čase. Mluvnický horizont (deiktické centrum) vždy vychází z pozice mluvčího. Zájmena nepojmenovávají skutečnost přímo, ale odkazují na ni pomocí deixe. Srovnej:

- a) **Pes** začal najednou štěkat.
- b) **On** začal najednou štěkat.

Přestože tento aspekt nebývá u japonských zájmen často zdůrazňován, ukazování realizují obdobným způsobem, tedy nepřímou a deikticky.

1.2.2. Zájmena v češtině

V češtině jsou zájmena z velké části uzavřenou a neproduktivní skupinou, která je tvořena zájmennými kořeny nesoucími specifické významy⁶. Je u nich rozlišován pád, číslo a

---

⁵ Právě zájmena svým charakterem velmi dobře reprezentují samu podstatu slovnědruhovné „nástavbovosti“. Postrádají totiž význam ve smyslu jaderného slovnědruhovného znaku (jinými slovy význam stejného charakteru, jaký mají v češtině, například substantiva a jiné základní slovní druhy), ale po funkční stránce, jsou se základními slovními druhy a číslovkami totožné. Jinak řečeno, mohou je zastupovat (tvořit nad nimi nástavbu) v jejich větých pozicích. (pronominální identifikace)

⁶ Např.: (např.: *kd-*, *sv-*, *tv*) (MLUVNICE str. 83).

u některých rod⁷ a případně životnost. Část zájmen se skloňuje podle zájmenných vzorů⁸, zbytek má tvary podle adjektivních vzorů⁹ nebo disponuje zvláštním skloňováním (*já*), či je nesklonný (*jeho, jejich*).

Z funkčně-sémantického hlediska jsou česká zájmena rozmanitým slovním druhem, který se na jedné straně blíží základním slovním druhům s výjimkou sloves a na straně druhé jsou zájmena „textotvornými“ prostředky, které odkazují na vnitro-textové souvislosti, či na souvislosti v rámci promluvy. V tomto pojetí jsou česká a japonská zájmena de facto shodná. V češtině jsou zájmena dělena na osobní¹⁰, přivlastňovací¹¹, ukazovací¹², tázací¹³, vztažná¹⁴, neurčitá¹⁵ a záporná¹⁶.

1.2.3. Zájmena v japonštině

V podle japonského lingvisty Taróa Takahašiho jsou zájmena (代名詞) definována jako „speciální podstatná jména, která prostřednictvím vztahu mezi mluvčím a posluchačem ukazují na věci, či lidské osoby“ (TAKAHAŠI str. 51). Dělí se na zájmena:

- A) osobní (人代名詞),
- B) ukazovací (指示代名詞).

Podle japonského lingvisty Šigejukiho Suzukiho jsou zájmena „slovy, která odkazují na mluvčího, posluchače a třetí osobu, která není ani jedním z nich“ (SUZUKI str. 191). Ačkoli se definice poněkud liší, dělení zájmen je v podstatě stejné u obou lingvistických škol. Dílčí rozdíly budou představeny v kapitole 1.2.6.

---

⁷ Rod nerozlišujeme u zájmen bezrodých (*já, ty, my*).

⁸ Tvrdého vzoru *ten* a měkkého vzoru *náš*.

⁹ Mladý (např. *můj*), jarní (např. *její*).

¹⁰ *Já, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony, ona, se*.

¹¹ *Můj, moje, tvůj, tvoje, jeho, její, jejich, náš, naše, váš, vaše, svůj, svoje*.

¹² *Ten, ta, to, onen, takový, týž, tentýž*.

¹³ *Kdo, co, který, jaký, čím*.

¹⁴ *Kdo, co, který, jaký, čím, jenž*.

¹⁵ *Někdo, něco, některý, nějaký, něčí, kdosi, cosi, kterýsi, jakýsi, čísi, leckdo, ledacos, kdokoliv, kterýkoliv, kdeko, kdejaký, kdekteř, málokdo, všelicos, buhvíkdo, každý, všechn, veškerý*.

¹⁶ *Nikdo, nic, nijaký, nič, žádný*.

Další druhy zájmen se v japonštině zpravidla nevydělují. Podrobněji v kapitolách 1.2.5.1. až 1.2.5.7.

1.2.4. Zájmena ze syntaktického hlediska

Ukotvení českých a japonských zájmen ve větném slovosledu je po větně-funkční stránce podobné. Tedy stejně tak jako japonská zájmena stojí na stejné pozici, jako japonská podstatná jména¹⁷, která zastupují, tak i česká zájmena stojí na místě podstatných jmen, nad kterými tvoří nástavbu¹⁸.

- c) ヤンくんの両親に会う。   彼の両親に会う。
d) Setkat se s Janovými rodiči.   Setkat se s jeho rodiči.

V obou jazycích mají zájmena své primární a sekundární funkce. Primární funkce zájmen jsou v obou jazycích shodné, stávají se větným podmětem (主語) a předmětem (補語), mimo to je češtině mezi primární funkce řazen i shodný atribut. (*Naše maminka umí dobře vařit.*) Mezi sekundární větné funkce, které mohou zájmena v obou jazycích vykonávat, patří přísudek (述語). V japonštině přidáním ohebné partikule *da* (本を借りたのは私だ。) a v češtině jako součást sponově-jmenného přísudku. (*Eliška je svá.*)

1.2.5. Srovnání zájmenných tříd v češtině a japonštině

Tato kapitola bude věnována srovnání jednotlivých tříd zájmen v češtině a japonštině. Zájmenné kategorie zde budou řazeny podle českého úzu v pořadí osobní, přivlastňovací, ukazovací, tázací, neurčitá, vztahná a záporná, přičemž největší důraz bude kladen na ty zájmenné třídy, které mohou v japonštině prostřednictvím vazby s pádovou partikulí *no* nést přivlastňovací význam a na zájmena ukazovací, která jsou, ačkoli jako taková přivlastňovací význam nenesou, častým překladatelským řešením českých přivlastňovacích zájmen. Ostatní třídy zájmen budou zmíněny jen ve stručnosti.

---

¹⁷ Byť s několika výjimkami. Dále viz kapitolu 1.2.6.

¹⁸ Stejně tak, pokud v češtině zájmena zastupují jiné slovní druhy, stojí pak ve větě na pozicích náležejícím těmto slovním druhům.

1.2.5.1. Osobní zájmena

Osobní zájmena v češtině jsou první třídou zájmen spjatou s komunikačními osobami¹⁹, která bude v této práci uvedena. Osobní zájmena ukazují v průběhu konkrétní komunikace ke třem jejím komponentům, k jejím účastníkům (mluvčí, posluchač) a „ne-partnerům“²⁰. Tyto komponenty jsou pak prostřednictvím osobních zájmen jednoznačně identifikovány, přičemž perspektiva (horizont) vždy vychází z pohledu mluvčího.

Co se týče japonských osobních zájmen (人代名詞), předchozí platí ve velké míře i pro ně. V češtině je ovšem perspektiva doplňována ještě i osobními slovesnými koncovkami (*slovesnou osobou*).

U většiny japonských zájmen stejně jako i u českých existuje striktní rozlišování podle čísla²¹. V češtině jsou na rozdíl od japonštiny možné stylistické posuny mezi mluvnickými osobami²². Soubor japonských podstatných jmen (mezi která zájmena spadají) je ovšem z větší části chápán jako soubor jmen hromadných a číslo podstatného jména bývá vyrozuměno z kontextu (GRAMATIKA str. 27). Toto je první rozdíl mezi japonskými podstatnými jmény a zájmeny, na který je zde uveden (viz kapitolu 1.2.6.). Pokud ovšem číslo podstatného jména z kontextu není zřejmé a je jej třeba vyjádřit, disponuje japonština souborem prostředků, kterými jej upřesní²³.

Zájmena *já* a jeho japonských ekvivalentů (*watakuši, wataši, boku ...*) je užíváno k označení první osoby, tedy mluvčího.

Zájmeno *ty* a jeho japonské ekvivalenty (*anata, kimi, omae...*) odkazují ke druhé mluvnické osobě, ke které je hovor vztahován, tedy k adresátovi.

Zájmeno *my* a jeho japonské ekvivalenty (*wareware, watašitači ...*) označují společenství živých bytostí, jejímž členem je i mluvčí, popřípadě kolektivního mluvčího.

Zájmeno *vy* a jeho japonské ekvivalenty (*anatatači, šokun ...*) označují více osob, ke kterým mluvčí hovoří a nezahrnuje se mezi ně. V češtině se tohoto zájmena navíc používá k vyjádření úcty vykáním.

---

¹⁹ Zde myšleno jako komponenty komunikace, nikoli lidské bytosti.

²⁰ Tedy k mluvčímu, posluchači (partnerovi komunikačního aktu) a předmětu tohoto aktu (MLUVNICE str. 89).

²¹ S výjimkou českého vykání a adresování „sama sebe“ v japonštině pomocí zájmena *učí*.

²² Např. záměny *my* za *ty* a onikání; lékař k pacientu-dítěti: *Tak co nás bolí?* (MLUVNICE str. 90)

²³ Stejně prostředky, kterých k vyjádření čísla užívají japonská zájmena, ovšem u podstatných jmen záleží jejich užití z větší části na libovůli mluvčího.

Zájmena třetí osoby, *on, ona, ono, ony, oni* mohou v češtině označovat jak věci životné (lidi, zvířata), tak i věci neživotné v souladu s jejich mluvnickým rodem (věci, jevy; stůl: *on*; katastrofa: *ona*). Naproti tomu v japonštině zájmena třetí osoby (*kare, kanodžo, karera, kanodžora*) odkazují striktně na věci životné (a to zejména na lidské bytosti).

Mezi osobní zájmena se v češtině řadí i zvrtné zájmeno *se*, které označuje vztah k osobě nebo věci, která je ve větě podmětem (*Karel se myl.*) Toto zájmeno se v češtině vyskytuje i v tzv. deagentních konstrukcích (*Dům se staví.*). V japonštině pro zvrtné zájmeno *se* neexistuje ekvivalentní výraz, odpovídající významy se vyjadřují pomocí volby tranzitivního/intranzitivního slovesa, popř. pasiva.

Zájmena první a druhé osoby v obou jazycích označují zásadně lidské bytosti (s výjimkou antropomorfního užití²⁴). V obou jazycích jsou zájmena třetí osoby zaměnitelná za vlastní jména:

e) 彼が来た。   木村さんが来た。

f) Přišel on.   Přišel pan Kimura.

Nicméně japonština dovoluje podobné záměny i pro zbylé dvě mluvnické osoby. U zájmen druhé osoby je tato záměna možná i v češtině ale vyžaduje specifický kontext.

g) Pro první osobu:

緑は賛成だ。

(Já) souhlasím.

(Doslova: Midori (=já) souhlasím.)

h) Pro druhou osobu:

鈴木くんも来る。

Ty taky půjdeš?

(Suzuki, taky půjdeš?)

Na rozdíl od češtiny, ve které jsou osobní zájmena stylisticky dělena jen na „tykání“ a „vykání“, se japonská zájmena dělí i na základě: vztahu nadřazenosti, míry blízkosti, míry formálnosti, pohlaví mluvčího a podle vztahu/postoji mluvčího k posluchači (užití „vulgárních tvarů“ jako „vyvyšování se“ 俺様 nebo užití ve „zdvořilé řeči“ 尊敬語、謙譲語) (TAKAHAŠI str. 52).

V obou jazycích jsou osobní zájmena více frekventovaná v mluveném jazyce, jelikož je obecně mnohem více vázán na situaci a ukazování.

²⁴ Např.: (na psa) No ty jsi ale šikovný! (jedna kočka ke druhé) No, já jsem ti včera chytla takovou rybu. ...

1.2.5.2. Osobní přivlastňovací zájmena

Česká osobní přivlastňovací zájmena v průběhu konkrétní komunikace identifikují jednu z mluvnických osob jako vlastníka objektu, ke kterému ukazují. Tímto vlastníkem může být mluvčí, adresát nebo předmět komunikačního aktu. „Vlastník²⁵“ je živá bytost, věc nebo jev, kterému je něco prostřednictvím přivlastňovacího zájmena „přivlastňováno“ nebo přisuzováno (např.: *vaše* auto, *jeho* názor.). Mezi česká přivlastňovací zájmena osobní patří: pro první osobu singuláru/plurálu – *můj/náš*; pro druhou osobu singuláru/plurálu – *tvůj/váš*; pro třetí osobu singuláru/plurálu – *jeho/její/jejich*. Dále zvrátané zájmeno *svůj*.

Funkční struktura českých přivlastňovacích zájmen je složitější než u zájmen osobních, proto jakákoli výpověď, ve které bude užito osobního přivlastňovacího zájmena, ponese alespoň dvě propozice.

ch) Na stole leží *moje* fotka.

Tato věta může odpovídat propozicím.:

- 1) Na stole leží fotka.
- 2) Fotka patří mně.
- 3) Fotka, kterou jsem vyfotil/a.
- 4) Fotka, na které jsem já.

Pro přivlastňovací zájmena a přivlastňovací adjektiva je charakteristické, že mohou v určitých kontextech platit všechny výše zmíněné varianty nebo jen některé z nich²⁶.

Jak už bylo výše zmíněno, japonština nedisponuje samostatnou kategorií přivlastňovacích zájmen, tak jako čeština. Přivlastňování je v ní realizováno napojením adnominální pádové partikule *no* na podstatné jméno (osobní zájmeno) nebo jmennou frázi. Takto vzniklý větný úsek může nést nejrůznější významy podle povahy podstatného jména, které je v něm obsaženo. Mezi tyto významy patří následující:

atribut (属性の規定):

- ukazující na druh věci (ものの種類の規定): *barano hanabira* (okvětní lístek růže).
- ukazující na použití prostředku (道具の用途の指定): *kišano kippu* (lístek na vlak).
- ukazující na materiál (ものの材料の指定): *kamino hikóki* (papírové letadlo).

²⁵ Termínu „vlastník“ je zde užito v jeho nejširším slova smyslu, stejně tak, jako je užíváno i termínu „přivlastňovací“ pro zájmena i adjektiva. Stejně tak i výraz „objekt“ je zde chápán v jeho nejširším významu.

²⁶ Konkrétně: (1 a 2, 1 a 3, 2 a 3).

- ukazující na věcnou/lidskou situaci (もの、人の状態の指定): *wafukuno sugatano okásan* (maminka v kimonu; doslova „matčina podoba v japonském odění“).

Príslušnost, přivlastňování (ものの所属先、もちぬし指定): *imótono kucušita* (sestřiny ponožky).

Množství, specifikace ceny (ものの数量、値段の指定): *ippaino mizu* (jedna sklenice vody).

Určení mezilidského vztahu (人間関係の規準の指定): *nísanno tomodači* (bratrovi kamarádi).

Druh pohybu, situace (動き、状態の指定): *kazanno bakuhacu* (výbuch sopky).

Situační odkazování (状況的なことからの指定): místní: *gakkóno undódžo* (školní sportoviště); časové: *sandžino ojacu* (svačina ve tři hodiny) (SUZUKI str. 224).

Jak je zde patrné, užití japonské partikule *no* (ve vazbě s podstatným jménem, osobním zájmenem, jmennou frází) má velmi široké užití, které ve většině případů přesahuje významový rámec českých přivlastňovacích zájmen. Z výše zmíněných významů jsou pro tuto práci relevantní významy „příslušnosti/přivlastňování“ a „určení mezilidského vztahu“.

Jak zde bylo názorně ukázáno, prostředky, které čeština a japonština využívá k identifikaci jedné z mluvnických osob jako vlastníka objektu, se výrazně liší. Zatímco v češtině existuje diferencovaná slovnědruhovú subkategorie přivlastňovacích zájmen, je v japonštině stejný vztah vyjadřován pomocí zájmen (podstatných jmen), na které se váže adnominální pádová partikule *no*, přičemž takto vzniklý větný úsek může nést jakýkoli z výše zmíněných významů.

I přes tvaroslovné odlišnosti plní jak japonská fráze s partikulí *no*, tak i česká osobní přivlastňovací zájmena ze sémantického hlediska stejnou roli, tedy pomocí deiktického odkazování identifikují jednu z mluvnických osob jako vlastníka objektu.

1.2.5.3. Ukazovací zájmena

V češtině je ukazovacích zájmen²⁷ užíváno k usnadnění orientace v předmětu hovoru. Jejich pomocí je situačně odkazováno na určité osoby, věci nebo abstrakta, tak aby byla usnadněna prostorová orientace, nebo je jich využíváno vnitro-textově, kde složí k organizaci

---

²⁷ Většina těchto slov v češtině vychází z lexikálního kořene t-,s-,on-, které nesou deiktické významy.

textu (MLUVNICE S.Č. str. 218). V češtině se používá dvoustupňového systému místního odkazování.

Podle japonské školní gramatiky spadají japonská ukazovací zájmena (指示代名詞) do kategorie podstatných jmen (名詞). Jsou to zájmena, kterých je používáno k tomu, aby ukazovala na lidské bytosti, věci nebo okolnosti. V Základní japonské gramatice jsou ukazovací zájmena charakterizována jako slova, jejichž funkce tkví v určování, ve kterém „prostoru“ se nachází věc/osoba/zvíře nebo téma rozhovoru, zda v prostoru mluvčího či posluchače (KISONIHONGO str. 34). Japonská ukazovací zájmena mají třístupňový systém, který je založen na prostorovém vztahu blízkosti (*ko*), střední vzdálenosti (*so*) a daleké vzdálenosti (*a*)(viz T. 4.). Mají dvojího užití, první z nich je místní, kdy situačně odkazují na danou „věc“ a druhé kontextové, v němž odkazují na „věci“, které dříve zmínil mluvčí nebo posluchač (TAKAHAŠI str. 53,54.). Mluvnický horizont, stejně jako u českých ukazovacích zájmen vždy vychází od mluvčího.

Japonská ukazovací zájmena jsou součástí tzv. systému *kosoa*, což je de facto širší soubor výrazů s deiktickými kořeny *ko-*, *so-* a *a-* (viz kapitola 1.2.) (viz. T.5.).

	blízko	středně daleko	daleko
věc, člověk, okolnost	<i>kore,</i> <i>koicu,</i> <i>konohito,</i>	<i>sore,</i> <i>soicu,</i> <i>sonohito,</i>	<i>are,</i> <i>aicu,</i> <i>anohito,</i>
místo, část	<i>koko</i>	<i>soko,</i>	<i>asoko,</i>
směr, strana, volba	<i>kočira,</i> <i>kočči,</i>	<i>sočira,</i> <i>sočči,</i>	<i>ačira,</i> <i>ačči,</i>

T.4. (převzato z TAKAHAŠI str.53)

	blízko	středně daleko	daleko
adnominální rozvití - označení	<i>kono,</i>	<i>sono,</i>	<i>ano,</i>
adnominální rozvití - přídavné jméno	<i>konna,</i> <i>kójú,</i> <i>kóitta,</i> <i>kóšita,</i>	<i>sonna,</i> <i>sójú,</i> <i>sóitta,</i> <i>sóšita,</i>	<i>anna,</i> <i>ájú,</i> <i>áitta,</i> <i>ášita,</i>
příslovce	<i>kó,</i> <i>konnani,</i>	<i>só,</i> <i>sonnani,</i>	<i>á,</i> <i>annani,</i>
sloveso	<i>košuru,</i> <i>kónaru,</i>	<i>sósuru,</i> <i>sónaru,</i>	<i>ásuru,</i> <i>ánaru,</i>

T. 5. (převzato z TAKAHAŠI str. 53,54.)

1.2.5.4. Tázací zájmena

Tázací zájmena v češtině nejčastěji signalizují neurčitost, nerozčleněnost, nekonkrétnost, neznámost jisté charakteristiky nebo množství toho, k čemu odkazují a ve spojení se specifickými intonačními nebo grafickými prostředky vyjadřují apel k odstranění této neurčitosti (MLUVNICE str. 96).

Podle japonské školní gramatiky netvoří tázací zájmena (疑問称、不定語) samostatnou podskupinu zájmen. V některých pojetích bývají přiřazována k ukazovacím zájmenům, jejichž stavbu po tvaroslovné stránce kopírují, do systému *kosoa* (tedy *kosoado*). V jiných pojetích nejsou tázací zájmena jednou skupinou výrazů, ale např. zájmena *dare* a *donata*, bývají řazena k osobním zájmenům (人代名詞) jako čtvrtá mluvnická osoba (SUZUKI str. 192).

1.2.5.5. Neurčitá zájmena

Neurčitá zájmena²⁸ v češtině obecně označují, o kom nebo o čem se mluví. Osobu, věc ani vlastnost nespecifikují, nicméně mohou naznačovat určitou šíři a rozmanitost. (MLUVNICE S.Č. str. 223) Co do počtu jsou nejšířší třídou deiktických slov.

V japonské školní gramatice se tradičně skupina neurčitých zájmen nevyděluje. V některých gramatikách japonštiny je ovšem možné na tuto kategorii zájmen narazit (GRAMATIKA str. 32).

1.2.5.6. Vztažná zájmena

Vztažná zájmena se v češtině poněkud vymykají se soustavě zájmen a tím slouží jako prostředky spojování vět. Na rozdíl od spojek jsou ovšem plnohodnotnými větnými členy vedlejších vět, které uvozují (MLUVNICE str. 96).

V japonštině se vztažná zájmena nevyskytují.

---

²⁸ Která obsahují tázací kořeny *k-*, *kd-*, *kt-*, *kud-*, *c-*, *č-*, *jak-*, ke kterým připojují další komponenty.

1.2.5.7. Záporná zájmena

Záporná zájmena²⁹ v češtině vyjadřují totální negaci, popření existence u bytostí nebo věcí (MLUVNICE str. 99).

V japonštině se záporná zájmena nevyskytují.

1.2.6. Rozdíly mezi japonskými podstatnými jmény a zájmeny

Přestože jsou ve většině japonských gramatik zájmena jako slovnědruhová kategorie řazena mezi podstatná jména, budou v této kapitole představeny některé zásadní rozdíly, kterými se zájmena od podstatných jmen liší.

Na prvním místě to je striktní dělení podle čísla u japonských zájmen (viz kapitola 1.2.5.2.), kdy v naprosté většině případů mluvčí rozlišuje mezi jednotlivcem a skupinou v každé mluvnické osobě a k jejich identifikaci užívá zájmen příslušného čísla. Plurál je tvořen přidáním přípony označující množství za singulárový tvar zájmena (SUZUKI str. 193).

Dalším rozdílem je nemožnost substituovat japonské zájmeno odkazující k lidské bytosti za zástupné speciální podstatné jméno *no*. Tato záměna je u ostatních podstatných jmen možná (DAIMEIŠI str. 157).

- i) 料理の中で、ママのが一番好おいしい。
- j) 女の子の中で、そこに立っているのがいい。(nelze)

Posledním rozdílem, který zde bude uveden, je deiktičnost japonských zájmen. Japonská zájmena stejně jako zájmena česká nenesou jmenný význam a v obou jazycích slouží k lokalizaci objektu místně nebo v rámci promluvy a to nepřímo a deikticky (viz 1.2.5.2.).

---

²⁹ Se skládají ze zápornky *ni-* a základů *-kdo*, *-co*.

2. Praktická část

V této části bude nejprve představena metodologie a postup při zpracovávání korpusu přiloženého k této práci (viz příloha 2.). Dále budou představeny výsledky analýzy korpusu a překladatelská řešení jednotlivých českých osobních přivlastňovacích zájmen ve všech osobách a obou číslech. Tyto výsledky budou na konci tohoto oddílu srovnány s výskytem ekvivalentních prostředků v původním japonském literárním textu.

2.1. Metodologie

Tématem této práce bylo „Vyjádření českých přivlastňovacích zájmen v literárních překladech do japonštiny“. Předchozí bylo zkoumáno v kapitole 2. 2. na dvou překladových literárních textech. Těmito texty jsou dvě mezinárodně oceňované knihy, *Válka s Mloky* (山椒魚戦争, Karel Čapek) v překladu Takašiho Kinošity (vydán roku 1956) a *Žert* (冗談, Milan Kundera) v překladu Takašiho Nakamury, (z roku 1992). Tyto knihy byly vybrány vzhledem k jejich dostupnosti v japonském jazyce a s přihlédnutím k tomu, zda byly do japonštiny přeloženy přímo z češtiny, či prostřednictvím třetího jazyka. V obou případech jsou zvolené knihy přeloženy přímo. Dále byl výběr knih motivován dobou, ve které byly přeloženy. Porovnáním četnosti překladatelských řešení pro česká osobní přivlastňovací zájmena v těchto textech by mělo být možné zjistit, zda se během necelých čtyřiceti let, které dělí jejich vydání v japonštině, změnil trend v četnosti překladatelských řešení českých přivlastňovacích zájmen.

Postup tvoření korpusu spočíval v tom, že byly z původních českých textů nejprve vybrány celé věty nebo větné úseky obsahující osobní přivlastňovací zájmena. Poté byly vyhledány korespondující věty v japonském textu. Z knihy *Válka s Mloky* byla tímto způsobem vybrána stovka vět obsahujících osobní přivlastňovací zájmena a z literárního textu *Žert* dvě stovky.

Porovnáním českých a japonských vět bylo zjištěno, zda se v japonské větě na přibližně stejné pozici jako v češtině vyskytuje odpovídající deiktický výraz. Tedy, osobní zájmeno ve vazbě s adnominální partikulí *no*, podstatné jméno s deiktickým příznakem ve vazbě s partikulí *no* (*džiko*, 自己; *džikoku*, 自国; *nakama*, 仲間 ...) popřípadě, zda je překlad řešen za pomoci prostředků, které se s partikulí *no* nevážou, ale mají přivlastňovací význam

v duchu deiktického ukazování (např. *waga*, わが; *šibucu*, 私物). V některých případech bylo české zájmeno považováno za přeložené i pokud se na jeho místě v japonském textu vyskytlo zájmeno ukazovací v adnominálním užití (více dále v textu).

Pokud se některý z výše popsaných výrazů objevil v japonské větě na odpovídajícím místě, bylo české přivlastňovací zájmeno považováno za přeložené.

Jako další krok bylo z důvodu pozdější analýzy korpusu zapotřebí určit kategorie českých přivlastňovacích zájmen, proto u nich byla určena osoba, číslo, pád, životnost, a zdali zájmeno ukazuje k lidskému vlastníkovi, či nikoli. Poslední z kritérií bylo relevantní u zájmen třetí osoby v případech, kdy se v textech hovořilo o životných „vlastnících“, kteří zároveň nebyli lidskými bytostmi (např.: mloci ve Válce s Mloky).

V překladových větách bylo nejdříve určeno, zda se v nich na příslušném místě vyskytuje ekvivalentní výraz k českému osobnímu přivlastňovacímu zájmenu. Poté bylo určeno o jaké osobní zájmeno (podstatné jméno) se jedná. V případech, kdy bylo české zájmeno nahrazeno vlastním jménem ve vazbě s partikulí *no*, bylo považováno za nepřeložené. U překladu vlastním jménem totiž nelze hovořit o deixi, která je základem ukazování, tak jak je realizováno deiktickými výrazy - v tomto kontextu osobními přivlastňovacími zájmeny. V případech, kdy bylo české zájmeno nahrazeno koordinovanými zájmeny jako „*džibun džišin no*“ nebo „*anata ja wataši no*“ bylo české zájmeno považováno za přeložené. Pokud bylo české zájmeno přeloženo pomocí fráze obsahující komponenty *ano* (あの) či *sono* (その) (ukazovací zájmena v adnominálním použití) jako například v příkladové větě č. 232, bylo též považováno za přeložené.

232. Každá doba má své symboly! (Ž)
どの時代にもそのシンボルはある。

Nakonec byl takto vzniklý a popsaný korpus vyhodnocen, nejčastěji ve formě výsečových grafů. Jiných grafů bylo použito jen tam, kde se to ukázalo být žádoucí. Podíl výskytů jednotlivých překladatelských řešení, případně podíl přeložených a nepřeložených výskytů překladatelských řešení českých přivlastňovacích zájmen byl pak vyjádřen v procentech. Pro absolutní hodnoty ke všem grafům v následujících oddílech viz přílohu 3.

Předtím než zde budou prezentovány výsledky analýzy překladových textů, formulujeme několik hypotéz. Jelikož je japonština podle Světového atlasu jazyků (<http://wals.info>) jazykem, který se ze zdvořilostních důvodů vyhýbá zájmenům, formulujeme předpoklad, že

celková četnost překladatelských řešení českých osobních přivlastňovacích zájmen bude nízká. Dále formulujeme předpoklad, že četnost výskytů jednotlivých překladatelských řešení bude nejnižší u přivlastňovacích zájmen třetí osoby, kvůli časté záměně za vlastní jména (ve vazbě s adnominální partikulí *no*), ke kterým v této osobě dochází. Dále předpokládáme, že četnost překladatelských řešení bude vyšší u zájmen odkazujících na životné vlastníky oproti těm zájmenům, která budou odkazovat na vlastníky neživotné, jelikož japonština pro neživotné vlastníky nepoužívá zájmen stejným způsobem jako čeština (viz kapitolu 1.2.5.1.). Dále předpokládáme, že česká zájmena *můj* a *náš* budou nejčastěji překládána výrazy *wataši + no*, *watašitači + no*, z důvodu jejich možného využití v mnohých kontextech a vysoké frekvenci užití nejaponskými mluvčími. Dále že zájmeno *váš* v rámci vykání bude nejčastěji překládáno zájmenem *anata + no* jelikož je nejzdvořilejším zájmenem druhé osoby v japonštině. Dále, zvrtné zájmeno *svůj* bude ve všech osobách nejčastěji překládáno zájmenem *džibun + no* jelikož je svým charakterem nejblíže českému zvrtnému zájmenu. Nakonec předpokládáme, že v literárním textu Žert bude četnost výskytu jednotlivých překladatelských řešení vyšší než ve Válce s Mloky a to na základě toho, že je tento text na rozdíl od Války s Mloky psán v první osobě.

V kapitole 2.3 se bude nacházet krátké srovnání celkové četnosti překladatelských řešení českých přivlastňovacích zájmen v japonských překladových textech oproti výskytu ekvivalentních prostředků v původním japonském literárním textu. Tímto textem bude kniha Norské dřevo (ノルウェイの森, Haruki Murakami; v překladu Tomáše Jurkoviče z roku 2005). Postup vybírání korpusových vět byl u tohoto textu následovný: z českého překladu této knihy bylo vybráno jedno sto českých vět obsahujících osobní přivlastňovací zájmena a poté byly v japonském originálu vyhledány odpovídající původní věty. U českých zájmen byly určeny stejné kategorie jako u předchozích českých textů a na japonských původních větách bylo zkoumáno, zda se v nich vyskytoval deiktický výraz (ve stejném smyslu jako vysvětleno výše), či zda nikoliv. V příloze č. 3 jsou vedle absolutních hodnot překladatelských řešení přivlastňovacích zájmen v překladových textech do japonštiny pro srovnání přiloženy i absolutní hodnoty výskytu ekvivalentních prostředků v původním japonském literárním textu.

U některých grafů v následujících kapitolách se může vyskytnout 0% výskyt určitých překladatelských řešení. Tento nulový výskyt indukuje, že ačkoli v japonském překladovém textu nebylo toto překladatelského řešení využito, bylo zastoupeno v textu původním. Pro četnost těchto výskytů viz přílohu 3.

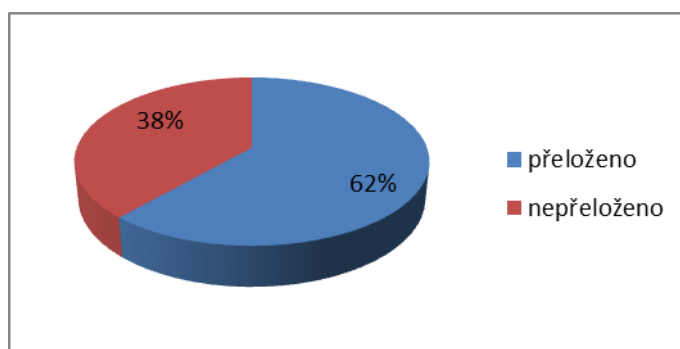

V prezentaci všech výsledků analýz bude v této kapitole postupováno od obecných k dílčím zjištěním.

2.2. Výsledky analýzy překladových textů

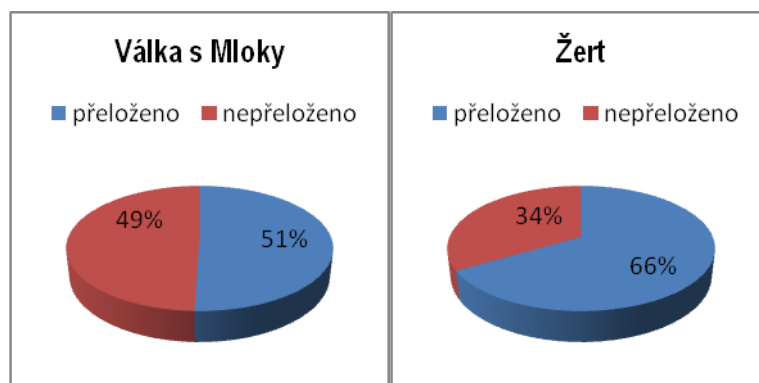
V této kapitole budou představeny výsledky analýzy, vykonané na třech stovkách výskytů původních českých osobních přivlastňovacích zájmen a jejich překladatelských řešeních v japonských překladových literárních textech.

2.2.1. Celkově přeloženo

(Obr.1)

Jak je patrné z obr. 1., česká osobní přivlastňovací zájmena byla do japonštiny přeložena v 62% svých výskytů. (Pro další komentář k této hodnotě viz kapitolu 2.3, popř. Závěr.) V každém překladovém textu zvlášť bylo celkově přeloženo:

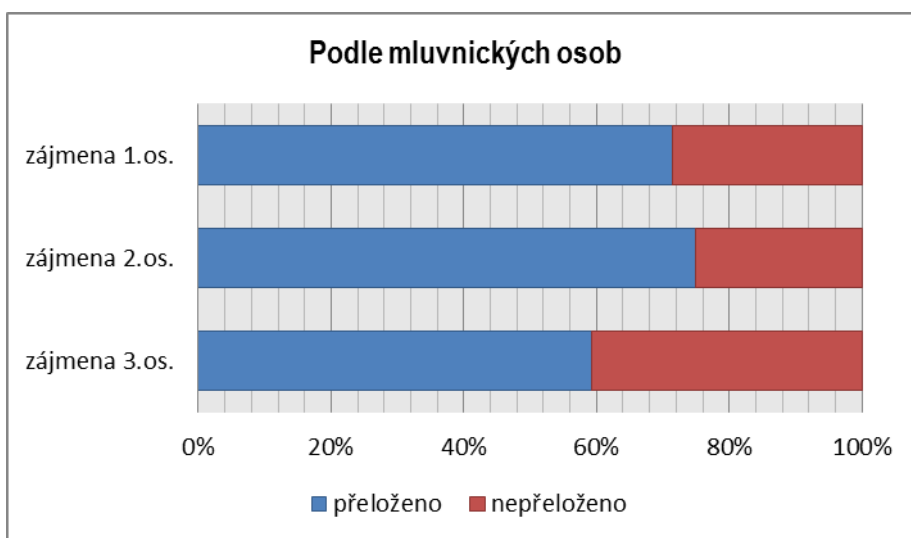
(Obr.2)

(Obr.3)

Jak lze vyčíst z obr. 2 a 3. nejvíce osobních přivlastňovacích zájmen bylo přeloženo v knize Žert (15% rozdíl). Důvodů pro takto velké množství přeložených zájmen může být

více. Kniha *Žert* je na rozdíl od *Války s Mloky* psána v první osobě (ichformě) a je možné, že už tato literární forma si žádá častější identifikaci osob jako vlastníků objektu³⁰ prostřednictvím „zájmen“. Druhým možným vysvětlením mohou být sociolingvistické posuny k většímu individualismu a častějšímu užívání zájmen³¹ v japonštině samotné, které se odehrály během čtyřiceti let, které dělí překlady těchto dvou děl.

2.2.2. Přeloženo podle mluvnických osob

(Obr.4)

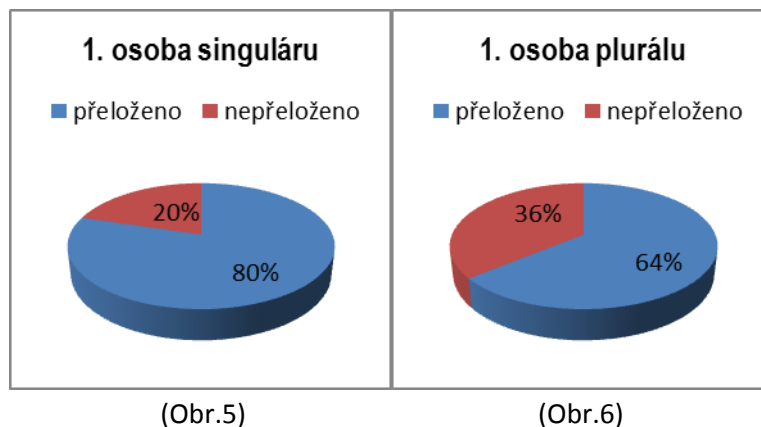
Z obr. 4. je zřejmé, že ve shodě s očekáváním bylo nejméně přivlastňovacích zájmen přeloženo ve třetí osobě. Nejvíce bylo přeloženo v osobě druhé, ovšem toto číslo nelze, pro nedostatek výskytů v korpusu³², považovat za reprezentativní. V první osobě bylo přeloženo 76% výskytů českých přivlastňovacích zájmen.

Na obr. 5 a 6. je popsána situace pro první osobu singuláru a plurálu:

³⁰ Chápáno v nejširším smyslu slova.

³¹ V tom smyslu, jak o tom hovoří Minoru Watanabe ve své knize *O podstatě japonského jazyka* na str. 106.

³² Přeloženo bylo pouze 12 výskytů a nepřeloženy jen 4.

V plurálu první osoby bylo přeloženo o 16% méně přivlastňovacích zájmen než v singuláru, kde byla přeložena v celých 80%. Tento pokles může být vysvětlen překladem českého zájmena do japonštiny vlastním jménem nebo opisem bez deiktického příznaku, jako ve větě 94.

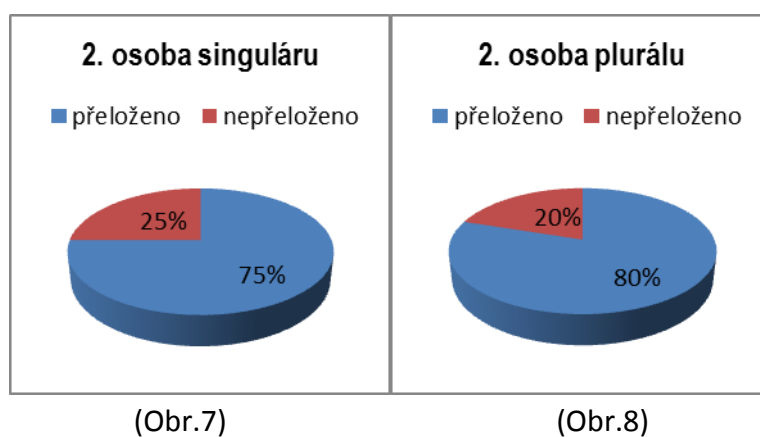
94. To bylo v Guatemale a ne u nás. (VM) - nepřeloženo

グアテマラはグアテマラ、こっちはこっちさ。(Guatemala je Guatemala, tady je tady.)

212. Učitelé je učili ve škole zpívat naše děti. (Ž) - přeloženo

教師たちは学校で、私たちの子供にその歌い方を教えた。

Ve druhé osobě byla pro ilustraci situace následovná:

Jak je patrné porovnáním obr. 7 a 8. v plurálu bylo přeloženo o 5% více českých zájmen než v singuláru. Nicméně z důvodů, které byly vysvětleny výše, není tento podíl reprezentativní, a proto zde nebude dále popsán.

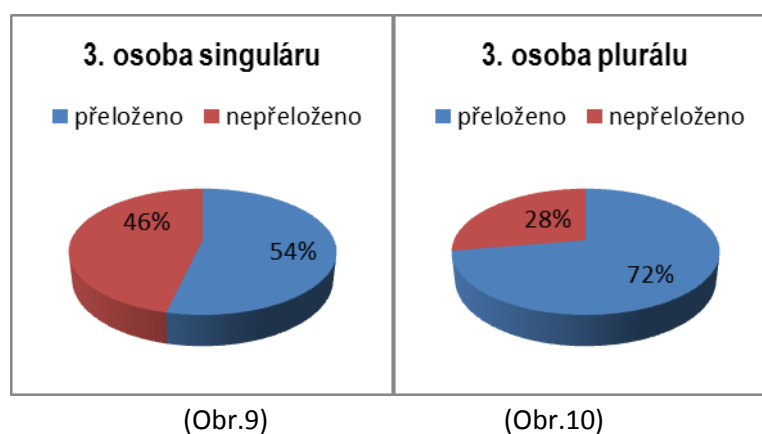
108. Večer snad budu volný, odpověděl jsem, ale nemohl byste mi předtím na odpoledne půjčit tenhle váš byt? (Ž) – nepřeloženo

「晩だったら暇があると思う」と私は答えた。「だけど、その前の昼下がりにこの部屋を貸してもらえないだろうか。(přeloženo pouze „tenhle“)

78. Budete s námi pracovat na odbourání vašeho světa. (VM) - přeloženo

諸君は、われわれと一しょになって、諸君の世界を破壊していただきたい。

Pro zájmena třetí osoby vypadala situace následovně:

Stejně tak, jako u zájmen druhé osoby, bylo i u zájmen osoby třetí přeloženo více českých osobních přivlastňovacích zájmen v plurálu, a to o 18%. Tento rozdíl lze vysvětlit zvýšenou frekvencí užití podstatných jmen bez deiktického příznaku jako překladatelských řešení pro česká zájmena v singuláru třetí osoby, tak jako ve větě č. 6.

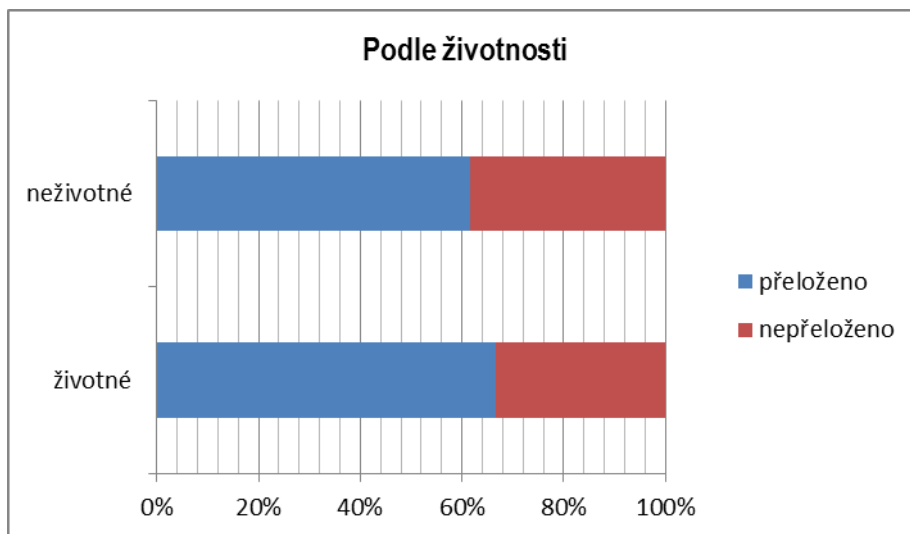
6. Vozil už tehdy s sebou ty své ještěrky? (VM) - nepřeloženo

そんなときにも、もういもりを運んでいたかい。(Už tehdy s sebou vozil Mloky?)

69. Naše a jejich životní prostředí je od sebe přesně a na věky odděleno. (VM) - přeloženo

彼らとわれわれの生活環境は、永遠に鋭く分裂しているのである。

2.2.3. Podle životnosti „vlastníků“

(Obr.11)

Ve shodě s předpoklady bylo přeloženo více českých přivlastňovacích zájmen, která ukazovala na životné vlastníky než těch, která ukazovala na neživotné. Rozdíl ovšem byl pouze 3%. Jelikož japonština při ukazování na třetí osobu neživotnou neuzivá na rozdíl od češtiny stejných prostředků jako při odkazování na „životné vlastníky“ (viz kapitola 1.2.5.1.), může být tento výsledek překvapivý. Nicméně jak už bylo poznamenáno v kapitole 2. 1., v některých případech, kdy bylo české osobní přivlastňovací zájmeno v japonštině nahrazeno ukazovacím zájmenem, bylo považováno za přeložené.

Pro životné „vlastníky“:

17. Nyní měl jeho život smysl, neboť byl životem sběratele. (VM) - nepřeloženo

このように、ポヴォンドラ氏の生活は意義をもつようになった。(přeloženo vlastním jménem – pan Povondra)

128. Je mi z toho úzko, ale nesmím být smutná, nesmím, ať smutek není spojován s mým jménem. (Ž) – přeloženo

今ごろそんなこと言われたって困るわ、でも悲しんでなんかいられない、悲しんだらいけない、悲しみを私の名と結びつけないでくれ。

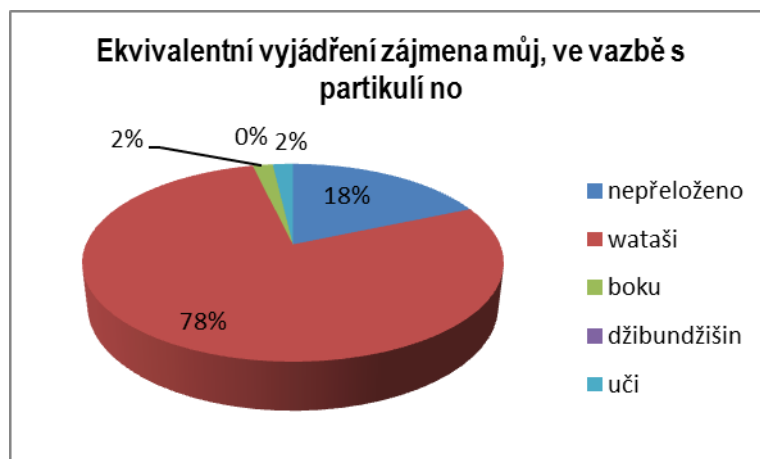
Pro neživotné „vlastníky“:

145. Zastavil jsem se na mostě přes Moravu a zadíval se po směru jejího toku. (Ž) – nepřeloženo

モラヴァ川にかかる橋の上で立ち止り、水の流れゆく方をじっと眺めていた。(doslova: díval jsem se směrem, kam plynula voda)

190. Ale nepotkal mne nikdo; obešel jsem ošetrovnu a přikrčil se do stínu její zdi. (Ž) - přeloženo
でもだれにも出くわさなかった。医務室をぐるっと回ってその塀の陰の中にしゃがみ込んだ。

2.2.4. Ekvivalentní vyjádření zájmen první osoby

(Obr.12)

Na obr. 12. je souhrn všech překladatelských řešení pro české přivlastňovací zájmeno *můj*, které se vyskytly v korpusu. Jak je vidět v naprosté většině výskytů bylo do japonštiny přeloženo pomocí japonského osobního zájmena *wataši* ve vazbě s partikulí *no*. Tento výsledek je ve shodě s předpoklady formulovanými v kapitole 2.1. V 18% výskytů nebylo přivlastňovací zájmeno přeloženo. Překladatelské řešení pomocí osobního zájmena *boku* ve vazbě s partikulí *no* se vyskytlo ve 2% výskytů a stejně tak i zájmeno (podstatné jméno) *uči*. Výskyt zájmena *boku* (neformální *já* používané chlapci a muži) je vysvětlitelný na základě knihy *Žert*, kterou vypráví mužský vypravěč.

254. A Helena seděla nereagujíc na můj dotek jediným gestem či pohledem. (Ž) - nepřeloženo
ヘレナは私が触れても眉一つ動かさず、そのままじっと坐っていた。

36. Vedle těchto pokusů zkoumal můj asistent dr. Walter Hinkel hodnotu Mloků po stránce užitečných surovin. (VM) – *wataši + no*

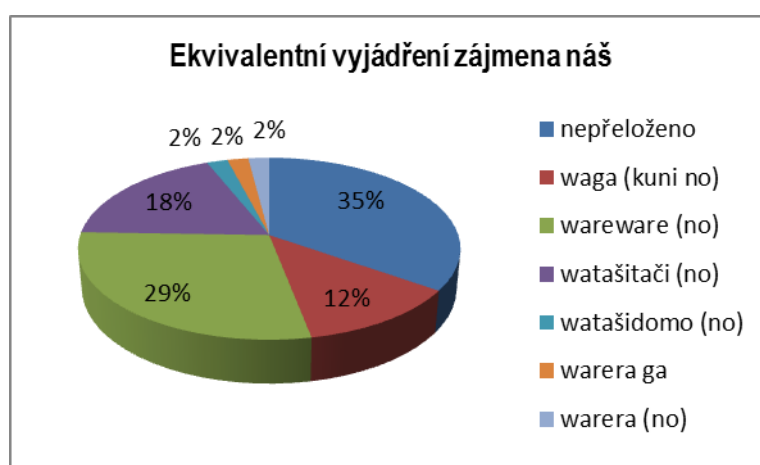
以上に述べた実験とともに、私のアシスタントであるワルター・ヒンケル博士は、山椒魚を有益な原料として利用できるかどうかを研究してみた。

178. Copak ty se netěšíš na to, že budeš moje žena se vším všudy? (Ž) – *boku + no*
いったいどうして僕の奥さんになろうって気を起こさないんだい。

52. Chci vědět, co jste udělali s mými lidmi. (VM) – *uči + no*

お前たちが、うちの連中をどんな目に会わせたか、おれは知りたいんだ。

Ve větě 254, kde se nachází nepřeložené zájmeno *můj*, se v japonštině vyskytuje překlad pomocí přípustky „*ačkoli jsem se jí dotýkal*“, „*i když jsem se jí dotknul*“. Ačkoli se v této větě vyskytuje komponent *wataši*, není použit ve vazbě s partikulí *no* a nenesé přivlastňovací význam, tudíž je české přivlastňovací zájmeno považováno za nepřeložené. Ve větě 36 se vyskytuje překlad pomocí japonského zájmena *wataši* ve vazbě s partikulí *no*. Ve větě 178 je české zájmeno *můj* přeloženo prostřednictvím japonského zájmena *boku* ve vazbě s partikulí *no*. Ve větě 52 se vyskytuje překlad českého zájmena *můj* pomocí zájmena *uči* + *no*, které vyjadřuje velmi silný vlastnický vztah a je jej nejčastěji užíváno v kolokacích s něčí rodinou.

(Obr.13)

Na obr. 13. Jsou zanesena veškerá překladatelská řešení pro české přivlastňovací zájmeno *náš*, která se vyskytla v korpusu. Ve srovnání s přivlastňovacím zájmenem *můj*, je u tohoto zájmena větší pestrost co do překladatelských řešení. Tuto pestrost je možno vysvětlit větší stylizací japonského psaného projevu, nebo idiomatickým užíváním určitých slovních spojení v určitých kontextech. Situace bude přiblížena na příkladových větách.

229. Ale jinak se mu **naš** repertoár nelíbí. (Ž) - nepřeloženo
 だが君たちのレパートリーは気に入らない。

151. Byl bych zvědav, co by na to řekli **naši** dělníci a úderníci, kteří překračují plány, kdyby se dověděli, že jejich optimismus je opium, navázal hned jiný. (Ž) – *wagakuni + no*
 わが国の生産目標を突破している労働者や突貫作業員たちが、彼らの楽天主義が麻薬だなんて知ったら、なんと言うだろうなあ、ともう一人のがすかさず合いの手を入れた。

31. Bylo jedenáct hodin večer, když kapitán **naší** lodi kázal stáhnout vlajku státní příslušnosti a spustit čluny. (VM) – *wareware + no*

われわれの船の船長が、国旗をおろし、ボートの用意をするように命じたのは、夜十一時であった。

209. Jejich rytmus se vlastně vůbec nedá zapsat do našeho notového systému. (Ž) – *watašitači + no*
そのリズムを私たちの五線譜に書きとめることは、実際まったく不可能だ。

89. Otázka dále je, co dají interesované státy našim klientům za odklizení Číny. (VM) – *wata(ku)šidomo + no*
皆さまにおたずねいたしますが、関係諸国におきましては、シナを除去する件につき、私どもの依頼人である山椒魚に、どの程度の賠償を要求されるおつもりでありましょうか。

46. **Náš** přítel na ostrovech Galapagos. (VM) – *warera ga*
ハラパゴス諸島のわれらが友。

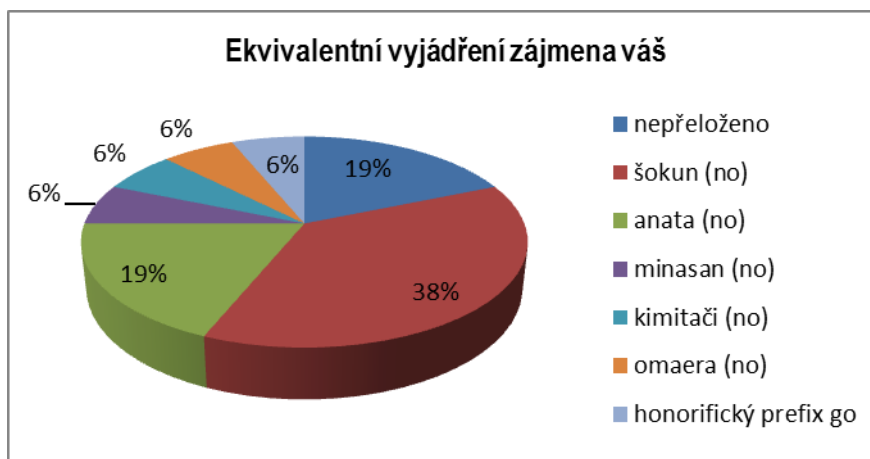
68. Hranice mezi vodou a zemí je nějak ostřejší nežli bývala: **naší** země se dotýká jejich voda. (VM) – *warera + no*
陸と水との境は、今までよりもはるかに確然となっているのだ。「われら」の大地は、彼らの水と接触しているだけである。

Ve větě 229 vidíme posun od narace v první osobě, tak jak je v českém textu, k přímé řeči osoby v japonském překladu. Jinými slovy to, na co si vypravěč v českém textu vzpomínal, je v japonském překladu přeloženo přímou řečí člověka, který výrok (v minulosti) pronesl. Ekvivalentní výraz k českému přivlastňovacímu zájmenu *náš* se ve větě nevyskytuje, proto je české zájmeno považováno za nepřeložené. Ve větě 151 je situace ve velké míře neutrální a zájmeno *náš* v širším kontextu odkazuje na *naši zemi*, z toho důvodu je do japonštiny přeloženo odpovídajícím souslovím. Ve větě 31 je mluvčím jeden z námořníků, pravděpodobně takový, jakého by bylo možné označit jako „pořádný kus chlapa“. Ve shodě s tím je v japonštině použito jako ekvivalentu zájmena *náš*, zájmeno *wareware* ve vazbě s partikulí *no*. Ve větě 209 je situace neutrální a mluvčí je brán jako hromadný, proto je překlad řešen prostřednictvím osobního zájmena *watašitači + no*. Ve větě 89 je situace (až přehnaně) formální, přičemž mluvčí je hromadný, hovořící za celou skupinu právníků a v širší souvislosti za své klienty. Ve shodě s původním patosem díla je česká věta přeložena do uctivé řeči a zájmeno *náš* je nahrazeno ekvivalentním a stylově vhodným zájmenem *wata(ku)šidomo* ve vazbě s adnominální pádovou partikulí *no*. Ve větě 46 je české zájmeno přeloženo pomocí staršího japonského zájmena *warera ga* a ve větě 68 zdůrazněným zájmenem *warera* ve vazbě s partikulí *no*.

2.2.5. Ekvivalentní vyjádření zájmen druhé osoby

České zájmeno *tvůj* bylo ve všech svých výskytech v korpusu přeloženo pomocí japonského zájmena *anata* ve vazbě s adnominální pádovou partikulí *no*.

(Obr.14)

Na obr. 14., je zaneseno procentuální zastoupení překladatelských řešení pro české zájmeno *váš*. Jak je z grafu patrné, v nejvíce procentech svých výskytů bylo toto zájmeno překládáno japonským ekvivalentem *šokun + no*, který je užíván výhradně v mluveném projevu k adresování posluchačů na stejné nebo nižší společenské úrovni jako mluvčí (KÓDŽIEN).

84. Vy nám budete dodávat **vaše** produkty a prodáte nám vaše pevniny. (VM) - nepřeloženo
諸君は製品を提供する一方、諸君の大陸をわれわれに売ってほしいのである。

81. Vy nám budete dodávat vaše produkty a prodáte nám **vaše** pevniny. (VM) – *šokun + no*
諸君は製品を提供する一方、**諸君の**大陸をわれわれに売ってほしいのである。

246. Zvláštnost tohoto bytu spočívá v tom, že není ani můj ani **váš**. (Ž) – *anata + no*
私のもも**あなたの**でもないというのがこの住いの味噌なんです。

73. **Vaše** třaskaviny se osvědčily. (VM) – *minasan + no*
みなさんの爆薬は、完全にその効力を示したわけでありました。

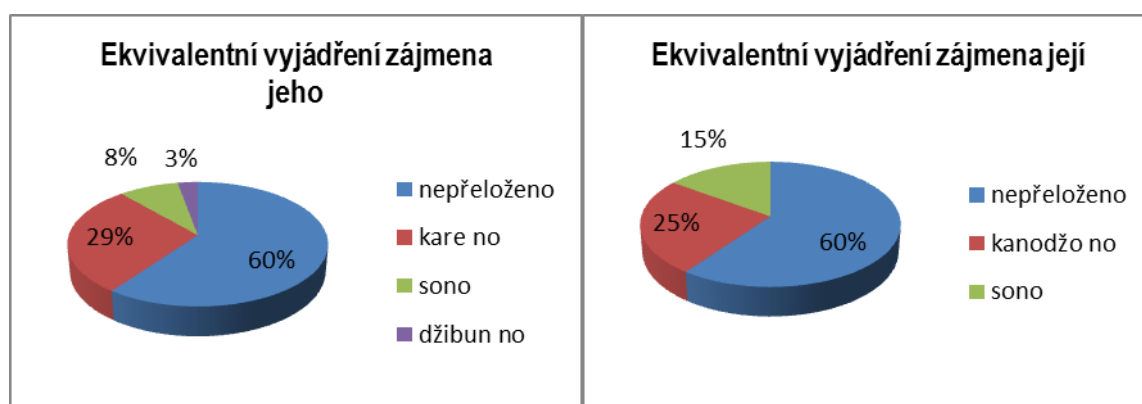
231. Ukaž mi jediného družstevníka, který by si sám pro svou radost zpíval ty **vaše** písničky o družstvech!
(Ž) – *kimitači + no*
ただただ自分の喜びのために、例の**君たちの**協同組合の歌を歌う組合員が一人でもいたらお目にかかりたいもんだ！

184. V zájmu **vašeho** zdraví má rota zaraženy vycházky na dva měsíce. (Ž) – *omaera + no*
お前らの健康を慮り、中隊は二ヶ月間の外出禁止とする。

37. **Vaše** otázka mne uvádí do rozpaků. (VM) - *go*
御質問は私にいろんなことを考えさせました。

Zájmeno *váš* není ve větě 84 přeloženo z toho důvodu, že na jeho místě v japonštině nestojí výraz s příznakem přivlastňování, který by se vázal s partikulí *no*. Naopak ve stejné větě (tentokrát č. 81) je na jiné pozici stejné zájmeno přeloženo, jelikož na jeho místě v japonském překladu stojí odpovídající zájmeno ve vazbě s partikulí *no*. Jedním ze způsobů použití českého zájmena *váš* je i uctivé užití pro druhou osobu singuláru, tyto výskyty jsou v této práci řazeny pod druhou osobu plurálu (obr. 14.), ovšem až na jedinou výjimku (věta 37) bylo toto zájmeno ve všech výskytech přeloženo pomocí osobního zájmena *anata* ve vazbě s adnominální pádovou partikulí *no* (věta 246). Zájmeno *anata* je nejdvořilejším zájmenem druhé osoby, kterým japonština disponuje, a proto také dobře odpovídá českému vykání. Ve větě 73 je užit jako ekvivalentu k zájmenu *váš* japonské zájmeno *minasan* + *no* odkazující na lidské adresáty v širším kontextu. Ve větě 231 promlouvá jeden přítel z dětství ke druhému, ohledně jeho hudebního souboru; české přivlastňovací zájmeno je zde nahrazeno situačně vhodným důvěrným zájmenem *kimitači* + *no*. Ve větě 187 je mluvčí postaven výše než posluchači a navíc k posluchačům nechová přátelské city, tudíž na ně odkazuje za pomoci „hovorového“ zájmena *omaera* + *no*. Ve větě 37 se nachází odkazování pomocí honorifického prefixu *go* na místě deiktického slova. Předpona *go* (zaměnitelná za *o*) ovšem i přestože není zájmenem, splňuje podmínky situačního ukazování, a proto je v tomto kontextu české zájmeno považováno za přeložené.

2.2.6. Ekvivalentní vyjádření zájmen třetí osoby

(Obr.15)

(Obr.16)

Na obr. 15 a 16. jsou zanesena jednotlivá překladatelská řešení pro zájmena *jeho* a *její*. Jak je vidět u obou zájmen, je stejně velká část (60%) nepřeložena. Výše této hodnoty je vysvětlitelná častou záměnou českého osobního přivlastňovacího zájmena třetí osoby za jméno vlastní ve vazbě s pádovou partikulí *no* v japonštině. Výskyt demonstrativa *sono* v předešlých grafech je vysvětlen v kapitole 2.1.

Pro zájmeno *jeho*:

5. Kapitán J. van Toch a *jeho* cvičení ještěři. (VM) - nepřeloženo
イー・ヴァン・トッホ船長と芸をするいもり。

160. Můžeš nám ukázat tu *jeho* pohlednici? (Ž) – *kare* + *no*
彼の絵ハガキを見れてくれないか。

99. ...a že vojenská minulost tohoto jihomoravského města, tvořícího kdysi val proti vpádům Maďarů i Turků, vtiskla do *jeho* tváře rys neodvolatelné ohavnosti. (Ž) - *sono*
昔ハンガリー人やトルコ人の侵入に備える防壁の役目を果たしていた、南モラビアのこの町の歴史が、*その*顔に拭いがたい醜さを刻みつけているように思えた。

186. Alexej ví, co je *jeho* povinnost, a napsal o velitelově činnosti podrobný rozklad. (Ž) – *džibun* + *no*
アレクセイは*自分の*なすべきことを知って、隊長の行動について、詳細な意見書を書いた。

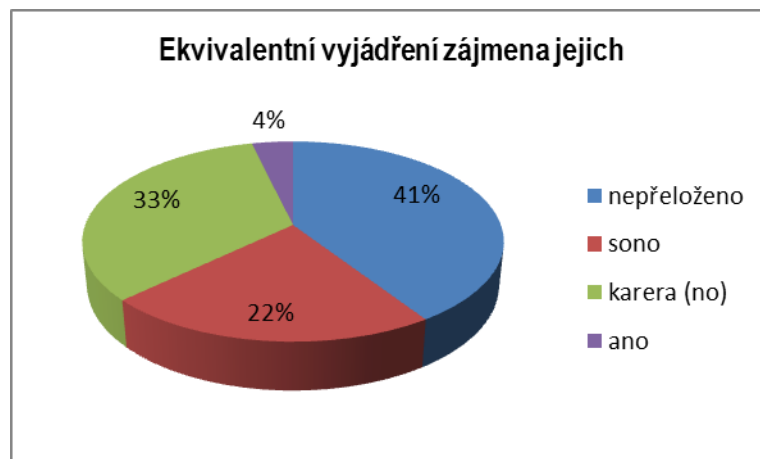
Pro zájmeno *její*:

169. Bránil jsem se už pouze jedinému: abych byl vyloučen ze strany a označen tím za *jejího* nepřítele. (Ž) - nepřeloženo
ただ一つ、党から除名され、党の敵という烙印を押されることだけには、反対した。

287. Měl jsem *její* život v rukou. (Ž) – *kanodžo* + *no*
私は彼女の命を手中にしていた。

220. Jako by měl tajnou smlouvu se samou budoucností a směl jednat *jejím* jménem. (Ž) - *sono*
未来そのものと秘密の協約を結び、*その*名の下に行動することが許されてでもいるかのような。

Ve větě 5 není české zájmeno přeloženo a přivlastňovací význam je vynechán. Ve větě 160 je zájmeno *jeho* nahrazeno japonským osobním zájmenem *kare* ve vazbě s partikulí *no*. Ve větě 99 se stejně jako i ve větě 220 vyskytuje překlad českého zájmena prostřednictvím ukazovacího zájmena *sono*. Ve větě 186 je české zájmeno *jeho* přeloženo japonským zájmenem *džibun* + *no* významově blízkým českému zvratnému zájmenu. Ve větě 169 je deiktický výraz nahrazen podstatným jménem s významem „strana“ ve vazbě s partikulí *no*, tudíž není přeložen. Ve větě 187 je české zájmeno nahrazeno *jeho* japonským ekvivalentem, osobním zájmenem *kanodžo* ve vazbě s partikulí *no*.

(Obr.17)

Četnost překladatelských řešení pro české zájmeno *jejich* vypadala následovně: první nejčtenější překladatelské řešení bylo realizováno pomocí složeného osobního zájmena *karera* s adnominální partikulí *no* (33%). Na dalším místě se umístilo ukazovací zájmeno *sono* a na posledním místě se vyskytlo překladatelské řešení pomocí zájmena *ano*.

25. Cení se jenom jejich inteligence. (VM) - nepřeloženo
 知能だけが、考慮されることになっています。

26. Dnes se jejich cena pohybuje kolem šedesáti dolarů za kus. (VM) - sono
 現在、その価格は、一匹六十ドルを上下しています。

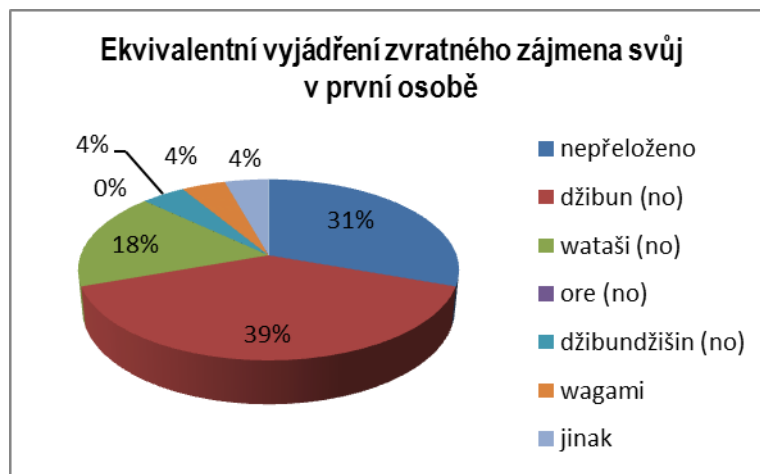
71. Nevím, čeho se máme bát víc: zde jejich lidské civilizace nebo jejich potměšilé, chladné a zvířecí krutosti. (VM) – karera + no
 私は、彼らの人類文明性と、彼らの奸智にたけた冷酷な動物的な残忍性と、いずれを多く恐れなければならないかを知らない。

132. Možná, že jsem pitomá, ale ti, co mi to říkají, jsou také pitomí, mají také svá hesla a slovíčka, absurdnost, odcizení, nevím, proč bych měla svou pitomost vyměnit za tu jejich. (Ž) – ano
 私は愚かな女かもしれない、でも私のことを馬鹿者呼ばわりする人たちだった、どこか抜けていてモットーだってあるし、不条理とか、疎外なんていう言葉だって使ってるじゃない、どうして私が自分の愚かさをあの人たちの愚かさと取り替えなければならないか、私にはわからない。

V překladu 25 věty je české zájmeno vynecháno. Ve 26 větě se nachází překlad zájmena *jejich* prostřednictvím ukazovacího zájmena *sono*. Na tomto místě je třeba poznamenat, že v překladu literárního textu *Válka s Mloky* byli, nejspíše ze stylistických důvodů, mloci prve označováni jako neživotné věci pomocí ukazovacích zájmen, což se změnilo v momentu, kdy v textu začali představovat hrozbu pro lidstvo, od tohoto bodu dál byli adresováni osobními zájmeny, jak je vidět i na korpusové větě 71. Ve větě 132 je zájmeno *jejich* přeloženo vazbou s ukazovacím zájmenem *ano hitotači + no*.

2.2.7. Ekvivalentní vyjádření zvrtného přivlastňovacího zájmena svůj

Adjektivní zájmeno *svůj* vyjadřuje v češtině identitu nositele děje a vlastníka objektu tímto dějem zasahovaného, je nesamostatné a syntakticky podmíněné. (MLUVNICE str. 92) Překladačská řešení tohoto zájmena v literárních textech překládaných do japonštiny vypadala v první osobě následovně.

(Obr.18)

Jak je vidět na obr. 18., v první osobě bylo zájmeno *svůj* nejčastější překládané za pomoci jeho japonského ekvivalentu, osobního zájmena *džibun* ve vazbě s adnominální pádovou partikulí *no*.

268. On má svůj život, já mám svůj život. (Ž) - nepřeloženo
主人と私は別々の生活をしてるのよ。

271. Nezměnil jsem dodnes nic na svém postoji. (Ž) – džibun + no
私は今日まで自分の態度を一つとして変えなかった。

143. Uslyšela jsem leitmotiv svého života. (Ž) wataši + no
ふと私の人生のライトモチーフが聞こえたの。

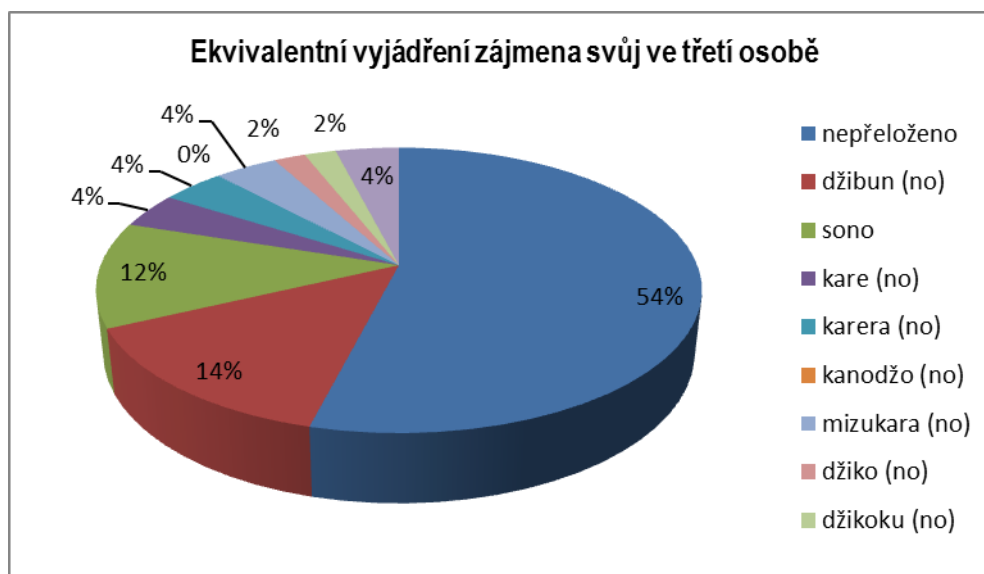
221. Vzpomínám si na svou vlastní úvahu. (Ž) džibun džišin + no
私は、あの時の自分自身の考えを思い浮かべてみる。

256. Aby zachránil svou kůži, obětoval kamarády. (Ž) wagami
我が身を守るために仲間を犠牲にしたのだ。

1. Já mám své zatracené rozkazy. (VM)
あたしにやろくでもない御用がここにあるんでしてね。

Věta 268 je do japonštiny přeložena opisně a české zájmeno v ní není přeloženo. Ve větě 271 je české zájmeno přeloženo pomocí jeho japonského ekvivalentu *džibun* ve vazbě s partikulí *no*. Ve větě 143 je české zájmeno přeloženo japonským osobním zájmenem první osoby *wataši* ve vazbě s partikulí *no*. Ve větě 221 je do japonštiny odpovídajícím způsobem přeložena celá fráze *svou vlastní* jako *džibundžišin* ve vazbě s partikulí *no*. Ve větě 256 je situace podobná, sousloví *svou kůži* je přeloženo (volněji) složeninou s deiktickým příznakem *wagami*. V poslední příkladové větě se nachází zajímavé překladatelské řešení pomocí celé konstrukce věty. Stažený tvar „*atašinja*“ s největší pravděpodobností vzniknul stažením vazby „*ataši ni ha*“ a kopíruje některé z japonských nářečí, či profesních žargonů. Větná stavba tedy vypadá „*ataši ni wa ... ga aru*“.

Ve druhé osobě bylo české zájmeno *svůj* ve všech svých výskytech přeloženo japonským zájmenem *džibun* ve vazbě s partikulí *no*. Nicméně se toto zájmeno ve druhé osobě v korpusových větách vyskytlo jen v několika případech, a proto procentuální výskyt jeho překladatelských řešení není reprezentativní a dále zde nebude komentován. Co se týče překladatelských řešení pro zvrtné zájmeno *svůj* ve třetí osobě, lze jej nalézt na obr. 19.

(Obr.19)

Jak je patrné z obr. 19 ve třetí osobě bylo české zájmeno *svůj* nejčastěji přeloženo pomocí japonského zájmena *džibun* ve vazbě s partikulí *no* (14%) a ukazovacím zájmenem *sono* (12%).

123. Vypadalo to, jako by se snažila volit **svá** slova malounko dvojsmyslně; (Ž) - nepřeloženo
彼女はこの言葉に、ちょっと二通りの意味を持たせているように思えた。

14. Pamatuj si, Frantíku, kdyby každý člověk plnil svou povinnost, tak by bylo na světě hej. (VM) *džibun + no*

フランツィク、憶えておきなさい。みんなが自分の義務を果たしていれば、世の中は天国みたいなものなんだよ。

210. Ale venkov byl od nich svou primitivností mnohem více oddělen. (Ž) *sono*

しかし農村は、その原始性ゆえに、館と大きく隔てられていた。

185. A pak mi svěřil svůj názor, ke kterému prý došel, když mohl v base dlouho o samotě přemýšlet. (Ž) *kare + no*

それから、党倉で長く独りでいた時に、いろいろと考えた末に到達したという彼の考えを私に打ち明けた。

30. Dávali svým lidským citům průchod drsnými slovy. (VM) *karera + no*

という素朴な言葉をもって、彼らの真に人道的な感情を表現したのであります。

222. Vyčerpala už téměř všechnu svoji mízu, jak pro své sonáty a symfonie, tak pro své odrhovačky.

(evropská hudba) (Ž) – *mizukara + no*

ヨーロッパ音楽はもはやひとりでに疲れきっていた。ソナタやシンフォニーのためにしたと同じように、流行歌のために、自らの樹液のほとんどすべてを、すでに使いはたしていた。

64. Musejí se zbavit lidí, chtějí-li uchovat svou stejnorodost. (VM) *džiko + no*

彼らが、自己の一族性を守ろうと願うならば、彼らは人類から解放されなければならないのである。

38. Ačkoli jiní menší národové věnují miliardy na to, aby otevřeli Mlokům své kulturní poklady... (Ž)

džikoku + no

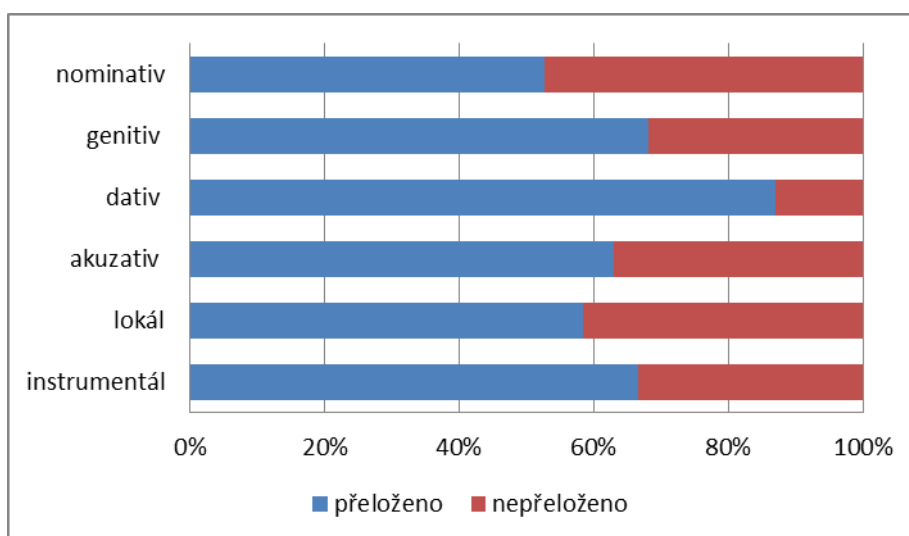
他の小国が山椒魚に対して自国の文化の宝庫を開放し、同時にまた工業製品にたいする彼らの関心を呼びさますために、百万金を投じて努力している

V první příkladové větě 123 se nachází nepřeložená příkladová věta. Ukazovací zájmeno *kono* v adnominálním užití v tomto kontextu odkazuje na „ta“ slova, nikoliv k „*jejím*“ slovům. Ve větě 14 se nachází překlad pomocí zájmena *džibun* ve vazbě s partikulí *no*. Ve větě 210 se nachází překlad pomocí ukazovacího zájmena *sono*. Ve větě 185 se vyskytuje zajímavý posun v překladu českého zájmena *svůj*; do japonštiny je přeloženo ekvivalentem zájmena *jeho*, osobním zájmenem *kare* ve vazbě s partikulí *no* a obdobné překladatelské řešení se nachází i ve větě 30. Ve větě 222 se vyskytuje nezvyklé užití zájmena první osoby *mizukara + no* při identifikaci neživotného vlastníka, kterým je „evropská hudba“. Toto užití by snad bylo možné vysvětlit charakterem českého textu, ve kterém autor k hudbě přistupuje bezmála jako k živému organismu a dále snahou japonského překladatele se co nejvíce přiblížit originálu. V další 64 větě se na místě zájmena *svůj* nachází, v tomto užití málo frekventovaný výraz *džiko* ve vazbě s partikulí *no* a v poslední větě 38 se nachází

překladové řešení pomocí podstatného jména s deiktickým příznakem *džikoku* ve vazbě s partikulí *no*.

2.2.8. Četnost překladatelských řešení pro jednotlivé pády českých osobních přivlastňovacích zájmen

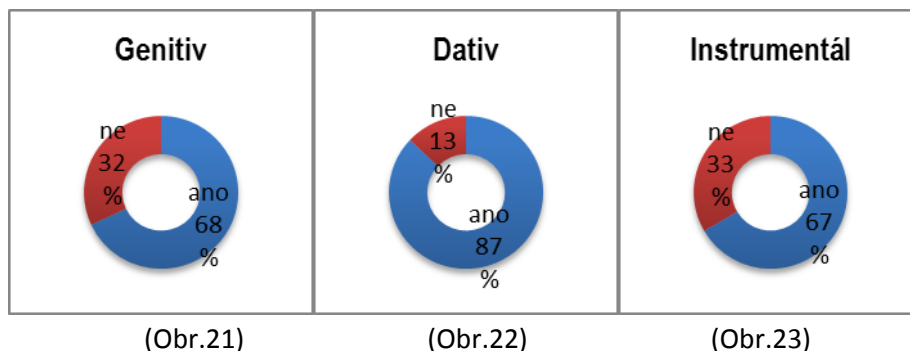
V tomto oddílu bude představena četnost překladatelských řešení pro jednotlivé pády českých osobních přivlastňovacích zájmen, která se vyskytla v příloženém korpusu.

(Obr.20)

Jak je patrné z obr. 20, četnost překladatelských řešení se ve všech pádech pohybovala nad 50% hranicí. Výrazné výkyvy směrem k vyšší četnosti byly zaznamenány v genitivu, dativu, akuzativu a instrumentálu. V těchto pádech přesáhla četnost překladatelských řešení 60%. U přímých pádů (tedy těch, které v češtině nevyžadují předložkové vazby - nominativ, vokativ) se nevyskytla jednotná tendence. V nominativu byla zájmena překládána s nejmenší četností a vokativ se u českých zájmen (co do tvarosloví) nerozlišuje. U nepřímých pádů (které vyžadují předložkovou vazbu - genitiv, dativ, lokál a instrumentál) se vyskytla jednotná tendence zvýšené četnosti překladatelských řešení, ve které směrem k vyšší četnosti inklinoval dativ a směrem k nižší lokál.

V genitivu (obr.21) dosáhla četnost překladatelských řešení 68%. Protože má genitiv v češtině širokou významovou škálu³³, je pravděpodobné, že se v jeho různých užitích bude četnost překladatelských řešení lišit.

76. Budeme potřebovat vašich pevnin jako materiálu k zasypání hlubin. (VM)

そこで諸君の大陸は、深海をうめる材料として必要なであります。

216. Viděla v něm potomka své krve a toužila ho změnit ve vlastního syna. (Ž)

彼女は自分の血筋の後継者を彼の中に見て、実の息子にしたいと切に望んでいた。

Ve větě 76 se nachází české zájmeno s významem vlastnictví přeložené prostřednictvím japonského zájmena šokun + no. Ve větě 216 se nachází české zájmeno indikující partitivní vlastnictví, které je do japonštiny přeloženo jeho ekvivalentem džibun + no.

U dativu (obr.22) byla četnost překladatelských řešení nejvyšší ze všech. Přeloženo bylo 88% českých přivlastňovacích zájmen v tomto pádě. Dativ je nepřímý předmětový pád, vyjadřující adresáta u sloves se dvěma předměty (tj. dát něco někomu) (ČESKÝ JAZYK, 20.07.2013). V japonštině se odpovídající větná konstrukce jen zřídka objede bez vyjádření adresáta pomocí podstatného jména (popř. zájmena). Tudíž bude-li přihlédnuto k charakteru tohoto pádu v kontextu s osobními přivlastňovacími zájmeny, jejichž funkcí je identifikovat mluvnickou osobu jako vlastníka objektu, je logické, že bude četnost překladatelských řešení pro tento pád vysoká.

30. Dávali svým lidským citům průchod drsnými slovy. (VM)

という素朴な言葉をもって、彼らの真に人道的な感情を表現したのであります。

³³ Indikace vlastnictví (jeho dílo), partitivní 1) částečnosti (kousek jeho dortu) 2) vlastnosti (člověk jeho věku ...) 3) srovnání (silnější tebe), dotykový (dosáhnout svého cíle), odlukový (odvrátit se od svých přátel) nebo záporný (nemám svých peněz) (ČESKÝ JAZYK, 20.07.2013).

193. Ale neztratil jsem jen Alexeje a nenávratnou příležitost zachránit člověka; jak to dnes z odstupu vidím, ztratil jsem právě tehdy i teplý družný cit solidarity ke svým černým druhům a s ním i poslední možnost vzkřísit k plnému životu svou zakřiknutou důvěru v lidi. (Ž)

私は、アレクセイと、人間を救うための二度とない機会を失っただけではなかった。今になって振り返ってみてはじめてわかるのだが、まさしくその時に、黒い仲間に対する暖かい友情の連帯感、さらにはしぼんでいた私の人間に対する信頼感を、人生の中に存分に甦らせる最後の可能性を失ってしまったのだ。

V první větě 30 je česká pádová vazba přeložena japonským osobním zájmenem s adnominální partikulí *no*, zatímco ve druhé příkladové větě 193 je v japonštině užito podstatného jména *nakama* („druh“, „přítel“, „společník“), které ve své lexikální podstatě, bez bližší specifikace, tedy vazby s osobním zájmenem jiné než první osoby, ukazuje na „druhy“ první osoby. České osobní přivlastňovací zájmeno tedy ve větě není přeloženo, ale jeho přivlastňovací význam je i v japonském překladu zachován.

Dalším pádem, u kterého se v korpusu vyskytovala vysoká četnost překladatelských řešení, byl instrumentál. Jak je zřejmé z obr. 23, četnost překladatelských řešení zájmen v tomto pádě dosáhla 67%. Instrumentál je v češtině pádem příslovečného určení, předmětu a doplňku. Ve větě vyjadřuje nástroj nebo způsob jakým probíhá slovesný děj.

52. Chci vědět, co jste udělali s mými lidmi, povídá náš starý. (VM)

お前たちが、うちの連中をどんな目に会わせたか、おれは知りたいんだとうちの親爺はいいました。

272. A mám snad bojovat proti socialismu, protože je naší vinou bezbožný? (Ž)

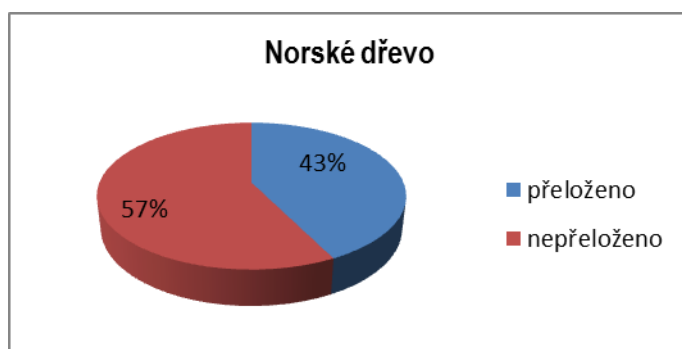
社会主義が神を信じないのは、私たちのせいなのだからと、私は社会主義に戦いを挑めばいいのか?

Aby byla ve větách zachována významová podstata, mělo by být české zájmeno v tomto pádě adekvátně přeloženo. Zájmeno může v instrumentálu vyjadřovat nástroj nebo způsob, jakým probíhá slovesný děj, rozvíjet větný předmět, nebo tvořit doplněk. 33% nepřeložených zájmen tomto pádě lze vysvětlit záměnou českého zájmena za vlastní jméno, nebo případným přeformulováním celé věty.

2.3. Srovnání analýzy překladových textů s původním textem

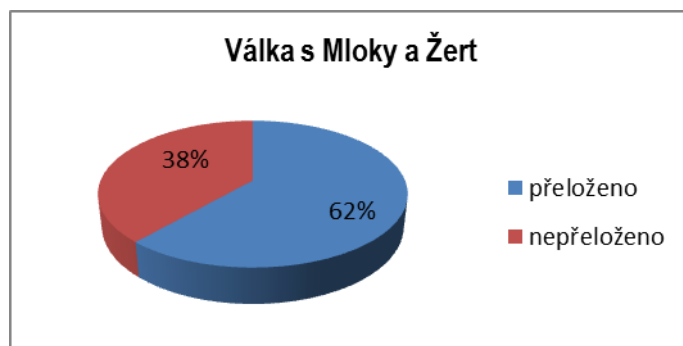
V této kapitole bude ve zkratce představen rozdíl v četnosti překladatelských řešení českých přivlastňovacích zájmen v překladech do japonštiny ve srovnání s výskytem ekvivalentních prostředků v původním japonském literárním textu. Jak už bylo představeno v kapitole 2.1, původním japonským textem, ze kterého byla vybrána jedna stovka

kontrolních výskytů, byla kniha *Norské dřevo* v překladu Tomáše Jurkoviče z roku 2005. Výběr tohoto textu se stejně jako v případě původních českých textů řídil jeho dostupností v japonštině a dostupností jeho překladu v češtině. Při výběru výskytů ekvivalentních jazykových prostředků k českým osobním přivlastňovacím zájmenům bylo postupováno následovně: nejdříve byly v českém překladu vyhledány věty obsahující osobní přivlastňovací zájmena a posléze jejich původní verze japonském textu. Pokud se deiktický výraz s přivlastňovacím významem vyskytl i v původním japonském textu, bylo české zájmeno označeno jako „přeložené“. Procentuální výskyt ekvivalentních prostředků k českým přivlastňovacím zájmenům je zanesen na obr. 24.

(Obr.24)

Jak je zaneseno v obr. 24, v původním japonském textu se vyskytovalo pouze 43% deiktických prostředků s přivlastňovacím významem ze 100% osobních přivlastňovacích zájmen, které se nacházely v překladu tohoto textu. Obrázek s grafem celkového podílu přeložených zájmen v knihách *Žert* a *Válka s Mloky* byl uveden na začátku předchozí kapitoly a pro srovnání bude uveden znova i zde.

(Obr.25)

V obou předchozích grafech je pomyslnou stoprocentní hodnotou celkový výskyt osobních přivlastňovacích zájmen v češtině. Modrá barva a popisek „přeloženo“ v prvním grafu (obr. 24) indikuje, kolik procent „osobních přivlastňovacích zájmen“, která byla v českém textu (100%), se skutečně nachází v textu původním (tedy 43%). Ve druhém grafu (obr. 25) bylo zase do japonštiny přeloženo 62% původních přivlastňovacích zájmen.

Rozdíl ve výskytu přivlastňovacích deiktických výrazů v japonském překladovém a původním textu tedy činí 19%. Důvodem tak velkého rozdílu by mohl být osobní styl překladatelů, snaha být co nejdělejší původnímu textu nebo možné ovlivnění češtinou, při překladech do japonštiny.

Pro srovnání je možné v příloze v příloze č. 3, najít absolutní hodnoty četnosti japonských výrazů s příznakem přivlastňování, kopírující všechny předešlé grafy.

Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, jakými prostředky se do japonštiny překládají česká osobní přivlastňovací zájmena v literárních textech. V první části této práce se nacházelo obecné srovnání slovnědruhové kategorie zájmen v obou jazycích a ve druhé části byly prezentovány výsledky analýzy přiloženého korpusu.

Předtím než zde budou rekapitulovány dílčí překladatelská řešení českých osobních přivlastňovacích zájmen, formulujme odpovědi na dílčí otázky položené v úvodu této práce a v kapitole 2.1. Metodologie. První z těchto otázek se ptala, zda se v japonštině zájmena vypouští i na pozicích, kdy v textu ukazují na mluvnickou osobu jako na vlastníka objektu (v nejširších smyslech těchto slov). Analýzou korpusu čítajícího tři stovky výskytů překladatelských řešení českých přivlastňovacích zájmen bylo zjištěno, že česká přivlastňovací zájmena byla přeložena celkově v 62% svých výskytů v původních textech. V literárním textu *Válka s Mloky* v 51% výskytů a v knize *Žert* v 66% výskytů zájmen v původních textech. Vyšší hodnota u textu *Žert* může být vysvětlena charakterem textu samého, který je psán v *ich*formě, a proto v něm vzrůstá potřeba lokalizovat okolní věci a jevy (jako vlastníky objektů) ve vztahu k vypravěči prostřednictvím deiktických výrazů. Nicméně na předchozí otázku je možné odpovědět kladně, tedy japonština skutečně je jazykem, který vypouští zájmena i na pozicích, kdy ve vazbě s pádovou partikulí *no* ukazují na mluvnickou osobu jako na vlastníka objektu.

Dále byla v kapitole 2.1 formulována otázka, zda se nějakým způsobem změnil trend v překládání českých přivlastňovacích zájmen do japonštiny v čase, který uplynul mezi vydáními překladu knih, ze kterých byly vybírány korpusové věty. Jak napovídají hodnoty procentuálních četností překladatelských řešení českých osobních přivlastňovacích zájmen v předchozím odstavci, rozdíl v četnosti překladatelských řešení čítal 15%. Ovšem jelikož je každá z knih psána jiným stylem, např. *Válka s mloky* převážně kopíruje žurnalistický styl a *Žert* je retrospektivou vypravěče, není tento rozdíl reprezentativní.

Další z dílčích otázek, tedy předpokladů byl formulován v kapitole 2.1. Česká osobní přivlastňovací zájmena by podle něj měla být častěji přeložena ve výskytech, kdy odkazují na životné vlastníky oproti neživotným. Tento předpoklad se potvrdil, nicméně rozdíl v četnosti překladatelských řešení čítal 3%. Tento rozdíl lze vysvětlit hojným překladatelským řešením českých zájmen u neživotných vlastníků prostřednictvím japonského ukazovacího zájmena *sono* ve smyslu, jak bylo vysvětleno v kapitole 2.1.

Jako poslední obecný předpoklad bylo v kapitole 2.1. uvedeno, že četnost překladatelských řešení by měla být nejnižší pro zájmena třetí osoby, z důvodu jejich časté záměny za vlastní jména. Tento předpoklad se vyplnil, ovšem zájmena třetí osoby byla i tak přeložena v 59% jejich výskytů v češtině.

Jednotlivá překladatelská řešení českých osobních přivlastňovacích zájmen v literárních překladech do japonštiny byla následovná: ve shodě s předpoklady bylo, že české zájmeno *můj* bylo nejčastěji přeloženo jeho japonským ekvivalentem osobním zájmenem *wataši* ve vazbě s partikulí *no* (78%) a nepřeloženo bylo v 18% případů. Ačkoli zájmeno *wataši* ve vazbě s partikulí *no* není zcela univerzální, pro jeho časté užití v neutrálních kontextech a zejména studenty japonštiny působí v kontextu překladové literatury jako vhodné překladatelské řešení. Oproti očekávání bylo české zájmeno *náš* nejčastěji přeloženo pomocí výrazu *wareware* ve vazbě s partikulí *no* (29%). Nepřeloženo bylo ve 35% a překladatelské řešení pomocí zájmena *watšitači* ve vazbě s partikulí *no* se vyskytlo v 18% výskytů. Vysoký podíl překladu pomocí zájmena *wareware* lze přičíst charakteru literárních textů, ve kterých české zájmeno nejčastěji zastupovalo hromadného mluvčího, který hovořil za velkou skupinu lidí, nejčastěji národ. Proto bylo jako překladatelské řešení voleno zájmeno *wareware*, které je v japonštině důraznější a má širší význam než zájmeno *watšitači*.

Zájmeno *tvůj* bylo ve všech svých výskytech přeloženo japonským zájmenem *anata* ve vazbě s partikulí *no*, ovšem četnost jeho výskytu byla velmi nízká, proto tento výsledek nemůže být pokládán za reprezentativní. České zájmeno *váš*, bylo oproti očekávání nejčastěji nahrazeno japonským zájmenem *šokun* (38%) ve vazbě s partikulí *no*, nepřeloženo bylo v 19% svých výskytů. Překladatelské řešení pomocí japonského zájmena *anatatači* ve vazbě s partikulí *no* se v korpusových větách vůbec nevyskytlo. Důvodem vysokého výskytu zájmena *šokun* ve vazbě s partikulí *no* je ten, že většina vět, ve kterých se zájmeno vyskytlo, byla přeformulována do přímé řeči, ve které se tohoto zájmena často užívá jako oslovení skupiny posluchačů na stejné nebo nižší spolenské úrovni jako mluvčí.

Zájmena *jeho*, *její* a *jejich* měla být nejčastěji nahrazena zájmeny *kare* ve vazbě s partikulí *no*, *kanodžo* ve vazbě s partikulí *no*, *karera* ve vazbě s partikulí *no*, *kanodžora* ve vazbě s partikulí *no*. V singulárových tvarech se tento předpoklad vyplnil s procentuálním zastoupením pro jednotlivá zájmena 29%, 25%. Nepřeloženo bylo v singulárových tvarech shodně 60% výskytů u každého českého zájmena. V plurálu bylo 41% českých zájmen nepřeloženo a největší podíl překladatelských řešení mělo japonské zájmeno *karera* ve vazbě

s partikulí *no* (33%). Plurálový tvar zájmena *jejich* pro skupinu žen *kanodžora* ve vazbě s partikulí *no* se v korpusu nevyskytl.

Zvratné zájmeno *svůj* bylo podle očekávání v první osobě nejčastěji nahrazeno japonským zájmenem *džibun* ve vazbě s partikulí *no* (39%), nepřeloženo bylo v 31% svých výskytů. Ve druhé osobě bylo zvratné zájmeno *svůj* ve všech výskytech přeloženo pomocí japonského ekvivalentního zájmena *džibun* ve vazbě s partikulí *no*, avšak v korpusu byl výskyt tohoto zájmena ve druhé osobě velmi omezen, a proto není tento podíl reprezentativní. Ve třetí osobě bylo české zvratné zájmeno *svůj* nejčastěji přeloženo, stejně jako v předchozích dvou osobách, zájmenem *džibun* ve vazbě s partikulí *no* (14% výskytů), podíl nepřeložených výskytů činil 54%. To, že bylo zájmeno *svůj* ve třetí osobě přeloženo zájmenem *džibun* ve vazbě s partikulí *no* jen ve 14% jeho výskytů, je možné vysvětlit velkou rozkolísaností, která se v překladatelských řešeních objevila. Tato rozkolísanost byla s největší pravděpodobností způsobena stylizací japonského překladového textu.

V Kapitole 2.2.8. byla představena četnost překladatelských řešení českých osobních přivlastňovacích zájmen podle jejich mluvnických pádů v češtině. Nejvyšší četnost překladatelských řešení byla zaznamenána u nepřímých pádů (genitiv, dativ, instrumentál, lokál) přičemž absolutně nejvyšší četnost byla zaznamenána v dativu, kdy bylo přeloženo 88% výskytů zájmen v tomto pádě. Dativu se v češtině užívá k vyjádření adresáta ve větách s dvěma předměty (dát něco někomu), v podobných větných konstrukcích je nutné i v japonštině specifikovat adresáta a tímto způsobem lze vysvětlit vysokou četnost překladatelských řešení v tomto pádě.

Na konci praktické části této práce bylo prezentováno krátké srovnání výskytu překladatelských řešení českých zájmen oproti výskytu deiktických slov s přivlastňovacím významem v původním japonském textu (kapitola 2.3). V překladových textech se vyskytovalo 62% překladatelských řešení českých přivlastňovacích zájmen, zatímco v původním japonském textu se vyskytlo 43% deiktických výrazů s přivlastňovacím významem ze 100% v českém překladu tohoto textu. Rozdíl tedy činil 19%. Možnou příčinou, proč se mezi původním textem a textem překladovým vyskytl takto velký rozdíl ve výskytu deiktických výrazů, může být charakter samotné překladové japonštiny, která jak je obecně známo, nedosahuje v mnohých ohledech literárních kvalit původní japonštiny a je charakteristická mimo jiné právě zvýšeným výskytem zájmen a tedy i deiktických výrazů s příznakem přivlastňování.

Z výše popsaného tedy plyne, že téma této práce „Překladatelská řešení českých přivlastňovacích zájmena v literárních překladech do japonštiny“ je mnohem širší a závisí na více jazykových proměnných, než by se mohlo zdát. Jelikož nebylo možné všechny tyto proměnné v této práci v plném rozsahu obsáhnout, doporučme na tomto místě jejich další a podrobnější výzkum.

Seznam užitě literatury

Hlavní zdroje:

1. Mluvnice češtiny 2, *kolektiv autorů, Academia, Praha 1987*
2. Mluvnice současné češtiny 1, *kolektiv autorů, Praha, Karolinum 2010*
3. Základy jazykovědy, *Erhart, Adolf, Státní pedagogické nakladatelství v Praze, 1990*
4. Jazyk a jazykověda, *Čermák, František, Karolinum, Praha 2011*
5. Úvod do studia jazyka, *Černý, Jiří, Rubico, Praha 2008*
6. Corpus Linguistics, A short introduction, *Teubert, Wolfgang, Čermáková, Anna Athenaeum Press, UK 2008*
7. The Cambridge Encyclopedia of the Language Sciences, *Edited by Patrick Colm Hogan, Cambridge University Press 2011*
8. Gramatika japonštiny I. *Novák, Miroslav, Praha: SPN, 1989*
9. O podstatě japonského jazyka, *Watanabe, Minoru, Karolinum, Praha 2000*
10. 益岡隆志・田窪行則「基礎日本語文法」．くろしお出版．1994
11. 高橋太郎「日本語の文法」．ひつじ書房．2005
12. 鈴木重幸「日本語文法・形態論」むぎ書房．1982
13. 金水敏「代名詞と人称」日本語の文法・文体上（講座 日本語と日本教育4）
明治書院 1989
14. 橋本進吉『国語法研究（橋本進吉博士著作集 第2冊）』（岩波書店）（1948）
15. Válka s Mloky, *Čapek, Karel, František Borový, Praha, 1947*
16. Žert, *Kundera, Milan, Československý spisovatel Praha, 1968*
17. Norské dřevo, *Murakami, Haruki, Odeon 2005 (v překladu Tomáše Jurkoviče)*
18. 山椒魚戦争, *Saniči šobó, Tokio 1956 (v překladu Takašiho Kinošity)*
19. 冗談, *Misuzu šobó, Tokio 1992 (v překladu Takašiho Nakamury)*

20. ノルウェイの森 上・下, 村上春樹、Kodanša bunsó, Tokio 2004

Sekundární zdroje

1. Understanding Cultures Through Their Key Words: English, Russian, Polish, German, Japanese, Wierzbicka, Anna 1997
2. Cross-cultural pragmatics: The semantics of human interaction, Wierzbicka, Anna 1991
3. A Reference Grammar of Japanese, *Martin, Samuel New Haven: Yale University Press* 1988
4. 日本文法大辞典、編者松村明、明治書院 1994
5. 広辞苑、岩波書店 2009

Internetové zdroje (informace získané ke dni 20.07.2013)

1. <http://www.cesky-jazyk.cz>
2. <http://wals.info>

Seznam zkratek:

MLUVNICE	-	Mluvnice češtiny 2
MLUVNICE S.Č.	-	Mluvnice současné češtiny 1
ČERNÝ	-	Úvod do studia jazyka, Černý, Jiří
CORPUS	-	Corpus Linguistics, A short introduction; Wolfgang Teubert and Anna Čermáková,
GRAMATIKA	-	Gramatika japonštiny I. Novák, Miroslav, Praha: SPN, 1989
TAKAHAŠI	-	高橋太郎「日本語の文法」
SUZUKI	-	鈴木重幸「日本語文法・形態論」
DAIMEIŠI	-	金水敏「代名詞と人称」日本語の文法・文体上
HAŠIMOTO	-	橋本進吉『国語法研究（橋本進吉博士著作集 第2冊）』
VM	-	Válka s Mloky, Čapek, Karel,
Ž	-	Žert, Kundera, Milan,
ND	-	Norské dřevo, Murakami, Haruki,
KÓDŽIEN	-	広辞苑

Seznam příloh

I-II. Příloha 1, klasifikace slovních druhů podle předních japonských lingvistických škol

1-20. Příloha 2, korpus

I-V. Příloha 3, absolutní číselné hodnoty výskytů překladatelských řešení českých osobních přivlastňovacích zájmen ve všech jejich rodech, obou číslech, pro pády českých zájmen, podle životnosti „vlastníků objektů“ a odpovídající absolutní hodnoty v původním japonském textu